

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH/
Ministry for Human Rights and Refugees of BiH

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Bosni i Hercegovini

TEHNIČKI DOKUMENT

**SLOBODA IZRAŽAVANJA I INFORMISANJA
MAPIRANJE I ANALIZA AKTERA**

Izradio i dostavio:

Henry Lovat

ekspert Vijeća Evrope

mart 2023.

Za više informacija, molimo kontaktirajte:

Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Bosni i Hercegovini

cesare.pitea@coe.int

[BOSNA I HERCEGOVINA Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja \(EFEx\) - Sloboda izražavanja \(coe.int\)](#)

[Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja \(EFEx\) u Bosni i Hercegovini](#)

Odricanje od odgovornosti:

Ovaj tehnički dokument je izrađen u okviru projekta Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Bosni i Hercegovini (EFEx) koji se finansira kroz dobrovoljni prilog Švedske, preko Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA).

Stavovi i mišljenja izraženi u ovom dokumentu pripadaju autorima i ne smiju se tumačiti kao da odražavaju zvanični stav Vijeća Evrope.

SKRAĆENICE

BHN	BiH Novinari (Udruženje novinara BiH)
ADS BiH	Agencija za državnu službu BiH
AZS BiH	Agencija za statistiku BiH
BIRN BiH	Balkanska istraživačka mreža u BiH
CIK BiH	Centralna izborna komisija BiH
CIN	Centar za istraživačko novinarstvo
VM BiH	Vijeće ministara BiH
RAK BiH	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
DEI	Direkcija za evropske integracije
AZLP BiH	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
EUD	Delegacija Evropske unije u BiH
ADS FBiH	Agencija za državnu službu Federacije BiH
FMOIT	Federalno ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH
FMP	Federalno ministarstvo pravde Federacije BiH
UVFBiHEI	Ured Vlade Federacije BiH za evropske integracije
VSTV	Visoko sudsko i tužilačko vijeće
IOZLJP	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH
CEST-ovi	Entitetski centri za edukaciju sudija i tužilaca
MCP BiH	Ministarstvo civilnih poslova BiH
MKP BiH	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
MVTEO BiH	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
MLJPI BiH	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
MP BiH	Ministarstvo pravde BiH
MS BiH	Ministarstvo sigurnosti BiH
OHCHR	Ured visokog komesara za ljudska prava
OHR	Ured visokog predstavnika
OSCE	Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
VZŠ BiH	Vijeće za štampu u BiH
ADU RS	Agencija za državnu upravu Republike Srpske
MEIMS RS	Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske
MP RS	Ministarstvo pravde Republike Srpske
MPUGE RS	Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske
TI BiH	Transparency International BiH
UNCT	Tim Ujedinjenih nacija u BiH
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu

Sadržaj

SKRAĆENICE	3
1. IZVRŠNI SAŽETAK.....	5
2. UVOD.....	7
3. INSTITUCIJE I JAVNA TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE	9
Osnovna tijela u oblasti slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama	9
Utvrdjivanje efikasnih načina za angažovanje drugih aktera na nivou BiH u oblasti slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama u programiranju i aktivnostima projekta EFEx.....	10
Partneri za edukaciju.....	13
4. ENTITETSKA/PODDRŽAVNA TIJELA	13
Osnovna entitetska/podentitetska tijela u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama ..	13
Druga entitetska/podentitetska tijela koja treba razmotriti za potencijalni angažman u programiranju i provođenju aktivnosti projekta EFEx	14
Partneri za edukaciju.....	15
5. SUDSKA I TUŽILAČKA TIJELA.....	16
Partneri za edukaciju.....	16
6. CIVILNO DRUŠTVO: DOMAĆE ORGANIZACIJE	16
Osnovna tijela civilnog društva u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama	16
Druge organizacije civilnog društva koje treba razmotriti za potencijalni angažman u programiranju i provođenju aktivnosti projekta EFEx	17
7. OSTALO: MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I CIVILNO DRUŠTVO, MISIJE TREĆIH ZEMALJA	18
8. ZAKLJUČNA ZAPAZANJA I PREPORUKE.....	20
PRILOG 1: ŠEMATSKI PREGLED/ANALIZA AKTERA	23
Institucije na nivou Bosne i Hercegovine	23
Druga javna tijela BiH.....	45
Entitetska/poddržavna tijela	48
Sudski i tužilački organi.....	66
Civilno društvo: Domaće organizacije.....	72

1. IZVRŠNI SAŽETAK

Ovaj tehnički dokument sadrži pregled glavnih aktera u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama među koje spadaju institucije na nivou države, entiteta i Brčko distrikta, različiti subjekti javnog sektora, organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije.

Analizirani subjekti su podijeljena u četiri kategorije:

1. institucije koje su potencijalno dobro pozicionirane da bi se mogle pridružiti radnim grupama o slobodi izražavanja i slobodi pristupa informacijama koje predvodi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine;
2. institucije koje bi mogle biti dobro pozicionirane da pruže informacije u okviru procjene edukacijskih potreba za izradu programa edukacije u oblasti slobode izražavanja, pristupa informacijama i metodologije izvještavanja u skladu sa međunarodnim sporazumima;
3. institucije sa različitim interesima i kapacitetima koji su relevantni za slobodu izražavanja i informisanja. Potrebno je dodatno razmotriti da li i na koji način uključiti svakog od ovih aktera;
4. tijela čiji su interesi u pogledu slobode izražavanja i informisanja manje ili više izraženi, ali se ne preporučuju za dalje razmatranja u ovoj fazi.

Sastav radne grupe koju predvodi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH vjerovatno će u velikoj mjeri ovisiti od usvojenog opisa projektnog zadatka. Na osnovu pregleda institucija, pored Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, sljedeći akteri mogli bi biti **osnovni članovi**:

- Ministarstvo pravde BiH
- BiH Novinari
- Regulatorna agencija za komunikacije BiH
- Federalno ministarstvo pravde FBiH
- Institucija ombudsmana za ljudska prava
- Vijeće za štampu u BiH
- Ministarstvo pravde Republike Srpske.

U pogledu planiranja i provođenja edukacije o slobodi izražavanja i pristupa informacijama te metodologije izvještavanja koju predviđaju sporazumi, moglo bi biti korisno da se uspostavi saradnja sa:

- Agencijom za državnu službu BiH
- Ministarstvom sigurnosti BiH
- Agencijom za državnu službu FBiH, Centrima za edukaciju sudija i tužilaca
- Uredom Vlade Federacije BiH za evropske integracije
- Agencijom za državnu upravu Republike Srpske
- Ministarstvom za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske.

Spektar osnovnih institucija za koje treba dalje razmotriti način i obim uključenosti je širok, što predstavlja izazov u smislu definisanja preporuka imajući u vidu (kako je naprijed navedeno) da „institucionalna arhitektura“ radnih grupa za slobodu izražavanja i informisanja tek treba da se utvrdi.

Pored osnovnih aktera koji su naprijed navedeni, bilo bi korisno da se u radnu podgrupu, koja će se baviti konkretno pitanjima vezanim za slobodu informisanja, uključe i druga tijela. Ta druga dijela mogu biti:

- Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH
- Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
- Ministarstvo za prostorno uređenje građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, Aarhus centri / Centar za životnu sredinu.

Neke od institucija u ovoj kategoriji mogu biti dobro pozicionirane za učešće na sastancima osnovne radne grupe (npr. Direkcija za evropske integracije), dok bi drugim akterima više odgovarao *ad-hoc* angažman na određenim pitanjima (npr. Centralna izborna komisija BiH, Balkanska istraživačka mreža, Centar za istraživačko novinarstvo). Ostale aktere treba razmotriti za potrebe periodične razmjene informacija (npr. misije trećih zemalja, međunarodne organizacije), ali bez ikakvog posebnog očekivanja u pogledu formalnog učešća u radnoj grupi za slobodu izražavanja i podgrupi za slobodu informisanja te aktivnostima edukacije.

2. UVOD

Ovaj tehnički dokument je izrađen u okviru projekta „**Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Bosni i Hercegovini (EEx)**“ koji finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA).

U dokumentu je dat pregled institucija, organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija koje su glavni akteri u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama, uzimajući u obzir kapacitete ključnih aktera za ostvarivanje učinka i eventualni utjecaj EEx-a na njih,¹ uz utvrđivanje i pregled ključnih nosilaca dužnosti u oblasti slobode izražavanja i informisanja u skladu sa odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine br. 24/18 o metodologiji izvještavanja o ljudskim pravima iz 2017. godine.²

Informacije korištene za izradu dokumenta prikupljene su iz različitih primarnih i sekundarnih izvora. Primarni izvor su, između ostalog, i zabilješke autora sa sastanaka sa predstavnicima navedenih institucija. Iako je većina korištenih informacija preuzeta iz javno dostupnih izvora, za određene dijelove analize korištene su i nepotvrđene informacije koje nisu javnog karaktera. S obzirom na to, dokument se smatra *živim* dokumentom koji se može prilagođavati s pribavljanjem novih informacija te daljim pregledom i doradom analize. Dokument shodno tome treba da posluži kao osnova za planiranje komponenti projekta EEx, odnosno kao dokument koji sadrži informacije koje su bile dostupne u vrijeme njegove izrade.

Za utvrđivanje i procjenu aktera u izvještaju korišten je dvojak pristup:

1. *utvrđivanje i klasifikacija aktera i*
2. *SWOT analiza u vezi sa projektom EEx koja se tiče zaštite i promocije slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama.*

Pregled institucija (vidi prilog 1) obuhvata i druga tijela osim onih koja imaju izražen interes u oblasti praćenja i izvještavanja o slobodi izražavanja i pristupa informacijama. Ovako širok pristup je osmišljen kako bi se osiguralo da se pomoću pregleda mogu utvrditi tijela koja imaju izražen ili ne tako izražen, ali ipak relevantan interes za datu tematiku.

Tijela koja se mogu smatrati osnovnim tijelima u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama temeljem ove analize, sa brojnim zajedničkim interesima, odnosno raznovrsnim interesima za projekt

¹ Ovako definisano težište odražava Freemanovo shvatanje aktera kao: „pojedina, grupa ili organizacija koji utječu na organizacijske aktivnosti, odnosno na koje utječu organizacijske aktivnosti“, prilagođeno EEx-u i institucionalnoj strukturi BiH. (Freeman, R. E. (1984). *Strateško upravljanje: Pristup akterima*. Boston: Pitman, str. 46.) Za više informacija vidi također: Phillips, Robert A., Jay B. Barney, R. Edward Freeman and Jeffrey S. Harrison. "Stakeholder Theory." In *The Cambridge Handbook of Stakeholder Theory*, edited by Jeffrey S. Harrison, Jay B. Barney, R. Edward Freeman and Robert A. Phillips, 1-16, Oxford: Oxford University Press, 2019; Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Parmar, B., & de Colle, S. (2010). *Stakeholder Theory: The state of the art*. Cambridge: Oxford University Press.

² Službeni glasnik Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH) br. 24/18. Odluka iz 2017. godine navodi sljedeće kategorije aktera koji imaju ulogu u praćenju i izvještavanju o ljudskim pravima: izabrani i imenovani nosioci političkih funkcija, nadležna ministarstva i organi vlasti (kao „glavni izvor širokog spektra administrativnih podataka“), domaće institucije za ljudska prava, institucije za ranjive grupe u specifičnim kontekstima, domaće institucije za statistiku, domaći i međunarodni sudovi i tribunali, civilno društvo, relevantne međunarodne organizacije i mediji.

EFEEx i njegove tematske oblasti i kojima se shodno tome može dati prioritet za članstvo u radnim grupama za slobodu izražavanja i slobodu pristupa informacijama, obrađena su u daljem tekstu (odjeljak 3) i označena **zelenom** bojom u pratećoj tabeli u prilogu 1.

Druga grupa tijela, čiji su interesi za slobodu izražavanja i pristupa informacijama više specijalizovani i usko usmjereni na slobodu izražavanja i pristupa informacijama, sa opširnijim međusektorskim interesima, ali za koje treba razmotriti da li i/ili kako ih najbolje uključiti u aktivnosti projekta EFEEx, označena su **plavom** bojom.

Među preostalim razmatranim tijelima izdvojena je dodatna grupa i označena **žutom** bojom. To su tijela koja nužno ne spadaju u neku od prethodno navedenih kategorija, jer su njihovi interesi za predmet EFEEx-a relativno manje izraženi, ali čiji bi angažman mogao biti koristan u pogledu planiranja edukacije u okviru projekta.

U prilogu 1 navedene su i ostale institucije koje nisu označene bojom. Kako je naprijed navedeno, te institucije su obuhvaćene pregledom kako bi se sveo na minimum rizik od mogućeg previda relevantnih tijela; iako su navedena u prilogu 1, preporuka ovog izvještaja je da im se ne daje prioritet u razmatranju angažmana u planiranju ili programiranju EFEEx-a, sve dok se za to ne pojave drugi razlozi.

- osnovni akteri koji imaju prioritet pri odabiru članova radnih grupa za slobodu i izražavanja i slobodu pristupa informacijama koje predvodi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
- drugi akteri, čije učešće u radnim grupama i/ili projektnim aktivnostima treba dalje razmotriti
- akteri koji mogu pružiti korisne informacije za procjenu edukacijskih potreba
- akteri čije učešće izlazi van okvira projekta EFEEx-a

Shodno navedenom, u daljem tekstu su obrađene glavne kategorije utvrđenih aktera sa pratećim napomenama o onim tijelima koja su manje ili više ključna za proces. Završni dijelovi dokumenta se odnose na inicijalne preporuke o tome kako se navedena tijela mogu angažovati u planiranju aktivnosti i programiranju projekta EFEEx.

3. INSTITUCIJE I JAVNA TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE

1. U skladu sa članom III Ustava Bosne i Hercegovine, državne institucije BiH su nadležne za pitanja vanjske politike.³ Obzirom da težište projekta EFEx obuhvata izvještavanje o ljudskim pravima u skladu sa međunarodnim sporazumima i pretećim obavezama, ova tijela čine glavnu grupu aktera.
2. Među navedenim institucijama, ključni akter projekta EFEx je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (detaljnije obrađeno u daljem tekstu). Tu su i druga vladina tijela, odnosno tijela na državnom nivou koja mogu dati doprinos projektu i na koje projekt može imati utjecaja. Najvažnija od tih tijela su obrađena u prilogu 1 ovog dokumenta.

Osnovna tijela u oblasti slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama

3. Ključna grupa aktera u oblasti slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama su ministarstva vlade BiH. Ova ministarstva su uspostavljena u skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine iz 2003. godine (Zakon o ministarstvima)⁴ i odgovorna su Vijeću ministara, čiji saziv reguliše Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.⁵ Član 7. Zakona o Vijeću ministara predviđa osnivanje devet ministarstava: Ministarstvo vanjskih poslova; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa; Ministarstvo komunikacija i prometa; Ministarstvo finansija i trezora; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti i Ministarstvo civilnih poslova, te u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona, Ministarstvo odbrane.
4. Među ovim institucijama, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je centralni partner projekta EFEx, što je u skladu sa njegovim mandatom prema članu 12. Zakona o ministarstvima, u (između ostalog) „koordinaciji i pripremi izvještaja za nadležne ... organizacije o provođenju obaveza iz međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima" i „prikupljanje, sistematizacija, objavljivanje i distribucija svih podataka iz nadležnosti Ministarstva“.
5. Iako Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH ima bogato iskustvo u oblastima svoje ključne ekspertize, uključujući slobodu izražavanja, pri planiranju aktivnosti koje se odnose na projekt EFEx, bilo bi korisno što detaljnije sagledati sljedeće obzirom na centralnu ulogu Ministarstva:
 - a) iskustvo Ministarstva i poznavanje međunarodnih i domaćih okvira koji regulišu slobodu pristupa informacijama;
 - b) praktičnu primjenu (i izazove povezane s tim) odluke Vijeća ministara iz 2017. godine o izvještavanju o ljudskim pravima; i
 - c) učešće Ministarstva u rješavanju opsežnih zakonodavnih pitanja vezanih za slobodu izražavanja (uključujući i radnu grupu Ministarstva komunikacija i prometa o zakonima o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima).

Također bi bilo korisno razmotriti i interne edukacijske potrebe MLJPI-a, koje se mogu riješiti u okviru projekta EFEx.

³ Vidi član III(1)(a),(e), dostupno [ovdje](#).

⁴ Službeni glasnik BiH br. 5/03, i naknadne izmjene i dopune. Dostupno [ovdje](#).

⁵ Službeni glasnik BiH br. 30/03, i naknadne izmjene i dopune. Više informacija dostupno [ovdje](#).

6. Iako je MLJPI glavni partner u EEx projektu, tu su i drugi akteri u centralnoj vladi BiH, uključujući ministarstva i agencije koje nisu u sastavu ministarstava.
7. Među prvima je **Ministarstvo pravde BiH** (MP BiH) Prema članu 13. Zakona o ministarstvima, Ministarstvo pravde BiH ima široku ulogu i obuhvata „administrativne funkcije vezane za pravosudne organe na državnom nivou“, općenito „osiguravajući da zakonodavstvo BiH i njegovo provođenje na svim nivoima budu u skladu sa obavezama BiH koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma“. EEx projekt kao takav pruža mogućnost primjene pristupa zasnovanog na ljudskim pravima u radu Ministarstva u pogledu slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama.
8. Ministarstvo pravde na državnom nivou primarno je odgovorno i za pitanja slobode pristupa informacijama i izvještavanje prema Konvenciji iz Tromsøa kao i za aktualni nacrt državnog zakona o slobodi informisanja. S tim u vezi, kako se EEx projekt bude dalje razvijao bit će važno da se sagleda odnos nadležnosti Ministarstva i entitetskih ministarstava i šireg javnog sektora u BiH.
9. Osim ministarstava vlade, centralnu ulogu među akterima ima i **Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine**. Ta uloga proizilazi iz njenih dužnosti prema članu 37. Zakona o komunikacijama iz 2002. godine među koje spada „proglašavanje pravila u oblasti emitiranja i telekomunikacija i osiguranje njihovog poštivanja“ i „izdavanje dozvola emiterima i operaterima telekomunikacija u skladu s odredbama ovog zakona i praćenje poštivanja uslova izdatih dozvola.“ Uloga RAK-a u razmatranju pritužbi (član 45) i izdavanju kazni/primjeni izvršnih mjera (član 46) dodatno ističe njenu centralnu ulogu u oblasti slobode izražavanja. RAK vodi centralizovane podatke o dozvolama za emitovanje i ima potencijalno značajnu ulogu u pogledu slobode informisanja.
10. Kao tijelo na nivou države, ali ne vlade, entiteta, **Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine** je još jedan centralni akter. Zakon o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine iz 2000. godine predviđa širu ulogu ove institucije u pogledu promocije i zaštite ljudskih prava, te njene uže nadležnosti (član 2. Zakona iz 2000. godine) u pogledu pritužbi, između ostalog, o „slabom funkcionisanju ili povredi ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg organa vlade“ i njeno diskreciono pravo da preduzme „opće istrage“ i da „preporuči odgovarajuće pojedinačne i/ili opće mjere“.
11. Institucija ombudsmana za ljudska prava posjeduje bogato iskustvo kao institucija za ljudska prava BiH u podnošenju izvještaja međunarodnim tijelima za praćenje stanja ljudskih prava uz izvještaje nadležnih organa BiH. U skladu sa pozitivnim propisima BiH, Institucija ombudsmana BiH ima nadzornu ulogu u pogledu slobode informisanja.

Utvrdjivanje efikasnih načina za angažovanje drugih aktera na nivou BiH u oblasti slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama u programiranju i aktivnostima projekta EEx

12. Osim navedenih ključnih institucija, tu su i drugi akteri na nivou države koji imaju posebne interese u pogledu određenih aspekata slobode izražavanja i pristupa informacijama i opširnijeg praćenja i izvještavanja o stanju ljudskih prava, odnosno koji mogu omogućiti doprinos projektu EEx. Iako će članstvo u radnoj grupi u konačnici ovisiti o relevantnom opisu

projektnog zadatka, i kao takva navedena tijela mogu, ali i ne moraju biti uključena u radne grupe, u svakom slučaju treba razmotriti da li/u kojoj mjeri i kako najbolje osigurati da se ti interesi mogu uzeti u obzir, a potencijalni doprinosi realizovati. Bilo bi korisno prikupiti dodatne informacije od ovih institucija/o ovim institucijama prije zauzimanja konačnog stava u tom pogledu.

13. Te institucije, označene plavom bojom u prilogu 1, obuhvataju sljedeće:

14. **Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO):** Imajući u vidu njegovu širu ulogu u skladu sa članom 9. Zakona o ministarstvima, ovo ministarstvo je, između ostalog, primarno nadležno na državnom nivou za implementaciju Aarhuske konvencije i njenih odredbi o slobodi pristupa informacijama i izvještavanju. Iako bi dodatne informacije bile od pomoći u pogledu operacionalizacije ove uloge, kao i načina na koji Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (uključujući njegov Sektor za zaštitu okoliša) upravlja obavezama BiH iz Aarhuske konvencije i u tu svrhu sarađuje sa relevantnim entitetskim tijelima, projekt EFEx može biti dobra prilika za uvođenje/podršku uvođenju pristupa zasnovanog na ljudskim pravima u rješavanje pitanja slobode pristupa informacijama koja spadaju u njegovu nadležnost.

15. **Ministarstvo komunikacija i prometa (MKP):** Slično Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i Ministarstvo komunikacija i prometa ima široku ulogu koja u ovom slučaju obuhvata „politiku i regulisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacionih uređaja“ i „pripremu i izradu strateških i planskih dokumenata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija“ (član 10. Zakona o ministarstvima). Iako se aktivnosti vezana za slobodu izražavanja i informisanja mogu smatrati sporednim u odnosu na težište rada Ministarstva komunikacija i prometa, neke od njegovih aktivnosti su ipak usko povezane s ovim temama, naročito kada se radi o ulozi Ministarstva u sazivanju međuministarske radne grupe za izradu zakona o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima, što može imati implikacije na regulisanje rada medija i transparentnosti vlasništva. S tim u vezi, angažman ovog ministarstva može osigurati efikasniju razmjenu informacija kao i poboljšan pristup zasnovan na ljudskim pravima u izradi zakonodavstva u ovoj i drugim oblastima.

16. **Ministarstvo civilnih poslova (MCP):** Ministarstvo civilnih poslova nadležno je za zaštitu ličnih podataka u skladu sa članom 15. Zakona o ministarstvima i vršenje nadzora nad provedbom Zakona o zaštiti ličnih podataka iz 2006. godine, te je samim tim odgovorno za pripremu revizije navedenog režima kako bi se ukazalo na njegovu eventualnu neusklađenost sa zahtjevima GDPR EU. Kada se radi o pitanjima zaštite podataka u vezi sa slobodom izražavanja, posebno u kontekstu slobode pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, učešće Ministarstva civilnih poslova može doprinijeti uvođenju pristupa zasnovanog na ljudskim pravima u rješavanje pitanja slobode pristupa informacijama i zaštite podataka, kako u pogledu aktualnih tako i budućih zakonodavnih aranžmana.

17. **Agencija za zaštitu ličnih podataka Bosne i Hercegovine (AZLP):** Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH je obuhvaćena ovom kategorijom iz sličnih razloga kao i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Kao tijelo odgovorno za „osiguranje zaštite ličnih podataka“ u Bosni i Hercegovini (član 2(1) Zakona o zaštiti ličnih podataka iz 2006. godine), Agencija za zaštitu ličnih podataka je konkretno zadužena za nadzor nad implementacijom Zakona iz 2006. godine (član 40(1)) i za „davanje prijedloga za poboljšanje ili izmjenu i dopunu zakonodavstva koje reguliše obradu

podataka, davanje mišljenja o predloženim zakonima i vođenje brige o ispunjenju kriterija relevantnih za zaštitu podataka koji proizilaze iz međunarodnih sporazuma“. Agencija ima i druge opširne ovlasti, uključujući vođenje evidencija i davanje „savjeta i mišljenja u oblasti zaštite ličnih podataka“ (član 49(2)(g)). Kao takva, Agencija ima centralnu ulogu u funkcionisanju i razvoju režima zaštite podataka u BiH, i samim tim, u zaštiti (i promociji) slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama u pogledu transparentnosti vlasništva nad medijima (objašnjeno u daljem tekstu).

18. **Direkcija za evropske integracije (DEI):** Prema članu 18. Zakona o ministarstvima, DEI je primarno nadležna za „koordinaciju poslova na usklađivanju pravnog sistema BiH sa standardima za pristupanje Evropskoj uniji (*acquis communautaire*)“ te „učestvuje u aktivnostima ili izrađuje nacрте zakona, drugih propisa i smjernica koje se odnose na izvršavanje poslova koje je BiH dužna preduzimati u procesu uključivanja u evropske integracije.“ Iako je fokus ovog tijela na zahtjevima EU-a, a ne standardima Vijeća Evrope kao takvim, u pogledu poglavlja 23. (Pravosuđe i temeljna prava) *acquisa*, u Izvještaju Komisije za 2022. godinu naglašeno je da BiH treba „posebno ... osigurati puno poštovanje, zaštitu i promociju slobode okupljanja i izražavanja, te suzdržati se od daljeg djelovanja koje negativno utiče na ostvarivanje ovih prava.“⁶ Odražavajući ovaj interes te širi interes DEI-a za unapređenjem procesa donošenja i provedbe zakona u skladu s evropskim standardima, DEI ima potencijalno važnu ulogu u uvođenju pristupa zasnovanih na ljudskim pravima u rješavanje pitanja vezanih za slobodu izražavanja i pristupa informacijama u organima vlasti u BiH, što se odnosi i na praćenje i izvještavanje. Jednako tako, projekt EFEx pruža priliku za općenito uvođenje pristupa zasnovanog na ljudskim pravima u radu DEI-ja.
19. **Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (AZS):** Agencija za statistiku BiH djeluje u skladu sa Zakonom o statistici BiH iz 2006. godine. Član 8. Zakona predviđa da Agencija „prikuplja, obrađuje i distribuira statističke podatke Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima a na osnovu podataka koje dostave entitetski zavodi, odnosno podataka koje neposredno prikupi Agencija.“ Prema Odluci o metodologiji izvještavanja o ljudskim pravima iz 2017. godine, može se reći da Agencija za statistiku BiH ima relativno malo izravnog interesa za osnovnu tematiku EFEx-a, tj. slobodu izražavanja i pristupa informacijama. Međutim, obzirom da se radi o agenciji za statistiku na nivou države, kroz njen angažman mogao bi se istražiti obim u kojem Agencija prikuplja podatke o slobodi izražavanja i pristupa informacijama, odnosno ako ne prikuplja te podatke, u kojoj mjeri bi mogla učestvovati ili omogućiti prikupljanje tih podataka i tako pružiti podršku praćenju i izvještavanju prema međunarodnim tijelima. Agencija za statistiku BiH može biti dobro pozicionirana da pruži savjete o metodama prikupljanja/upoređivanja informacija kako bi se osigurali optimalno sveobuhvatni i pouzdani rezultati.
20. **Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (CIK):** Osnovna uloga CIK-a odnosi se na upravljanje i nadzor nad izborima u BiH. CIK je također zadužen za primjenu odredbi Izbornog zakona BiH iz 2001. koji se odnose na postupanje medija i političkih stranaka te njihovih kandidata i drugih u vezi s izborima. U kontekstu slobode izražavanja, član 7.3(1) Izbornog zakona predviđa da kandidatima, pristalicama političkih stranaka i drugima „nije dozvoljeno [između ostalog] da ... se koriste jezikom koji bi nekoga mogao navesti ili podstaći na nasilje ili širenje mržnje, ili objavljivati ili upotrebljavati slike, simbole, audio i video zapise, SMS poruke,

⁶ Izvještaj Komisije EU o BiH [2022](#), str. 28. Vidi također str. 30-32.

internet komunikacije ili druge materijale koji mogu tako djelovati". Govor mržnje je definisan u članu 1. Izbornog zakona.

21. Iako je uloga CIK-a ograničena na izbore, može se reći da posjeduje dragocjeno iskustvo, posebno u primjeni odredbi Zakona iz 2001. godine koje se odnose na govor mržnje. Obzirom na to, CIK može biti koristan partner, kako u smislu razmjene prikupljenih podataka, tako i u pogledu iskustva u regulisanju govora mržnje u političkim kontekstima. Općenito, učešće u programiranju projekta EFEx može biti dobra prilika za uvođenje pristupa zasnovanog na pravima u rješavanje pitanja vezanih za slobodu izražavanja u radu CIK-a.

Partneri za edukaciju

22. Pored navedenih institucija, u sklopu mapiranja je konstatovano da bi bilo korisno konsultovati **Ministarstvo sigurnosti BiH** i **Agenciju za državnu službu BiH** u planiranju edukacije u okviru projekta EFEx (označeno žutom bojom u prilogu 1).

Iako direktni interesi ovih tijela za tematsku oblast EFEx-a mogu biti manje izraženi, njihov angažman može biti koristan da se stekne uvid u teme/tematske oblasti u kojima bi EFEx mogao pružiti podršku kroz edukaciju i pomoć u izgradnji kapaciteta.

4. ENTITETSKA/PODDRŽAVNA TIJELA

23. Imajući u vidu raspodjelu zakonodavnih i operativnih prerogativa u Bosni i Hercegovini, postoji niz entitetskih i podržavnih tijela koje treba razmotriti i uključiti u planiranje i provođenje aktivnosti projekta EFEx i šire.

Osnovna entitetska/podentitetska tijela u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama

24. U pogledu osnovnih tijela u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH), **Federalno ministarstvo pravde FBiH** će vjerovatno imati centralnu ulogu. U skladu sa članom 7. Zakona o Federalnim ministarstvima i drugim tijelima Federalne uprave (u daljem tekstu: Zakon o ministarstvima FBiH), Federalno ministarstvo pravde FBiH je odgovorno za vršenje poslova koji se odnose na: „ostvarivanje nadležnosti Federacije u oblastima, a naročito pravosudnih institucija i uprave...pružanje pomoći u edukaciji sudija i tužilaca, udruživanje u političke organizacije i udruženja građana...“. Federalno ministarstvo pravde FBiH je nadležno, između ostalog, i za osiguranje efikasnog nadzora nad provođenjem Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH. Shodno navedenom, ovo ministarstvo ima širok interes za teme koje pokriva projekt EFEx, kao i za provođenje edukacija za institucije u pravosudnom sektoru te konkretna zaduženja koja se odnose (u najmanju ruku) na slobodu pristupa informacijama.
25. Slično tome, kada se radi o Republici Srpskoj, **Ministarstvo pravde Republike Srpske** će najvjerovatnije imati važnu ulogu u projektu EFEx. U poređenju sa Ministarstvom pravde FBiH, Ministarstvo pravde Republike Srpske je nadležno, prema članu 7. Zakona o ministarstvima Republike Srpske (Zakon o ministarstvima RS-a) za „ostvarivanje nadležnosti Republike Srpske u oblasti pravosudnih institucija i upravnog nadzora nad radom pravosudne uprave.“ Ovo

ministarstvo je nadležno i za „propisno i efikasno sprovođenje“ u Republici Srpskoj Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske prema članu 24(2).

26. Opće zapažanje je da bez obzira na političke (i u Republici Srpskoj potencijalno pravne) slabosti institucija oba entiteta, neangažovanje entitetskih tijela u planiranje i realizaciju aktivnosti EEx-a može ograničiti učinak projekta i negativno utjecati na ukupni kvalitet praćenja i izvještavanja, kao i na zaštitu i promociju slobode izražavanja i slobode pristupa informacijama općenito u Bosni i Hercegovini.

Druga entitetska/podentitetska tijela koja treba razmotriti za potencijalni angažman u programiranju i provođenju aktivnosti projekta EEx

27. Među tijelima koja bi se mogla razmotriti za angažman u projektu EEx nalaze se i druga tijela pored entitetskih ministarstava pravde. Tako, na primjer, u Federaciji BiH, **Federalno ministarstvo okoliša i turizma FBiH** ima ključnu ulogu u provedbi Aarhuske konvencije. Ovo ministarstvo ima opću nadležnost, u skladu sa članom 20a Zakona o ministarstvima FBiH, za „upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije koji se odnose na: ekološku zaštitu zraka, vode i zemlje; izradu strategije i politike zaštite okoliša; standarde kvaliteta zraka, vode i zemlje...“. Konkretno, u skladu sa članom 23(c) Zakona o zaštiti okoliša FBiH (2021), Federalno ministarstvo okoliša i turizma FBiH također „uspostavlja i upravlja sistemom izvještavanja i informisanja o okolišu“ u Federaciji BiH, što ukazuje na njegovu centralnu ulogu u implementaciji Aarhuske konvencije o pristupu informacijama.
28. Slične nadležnosti ima i Republika Srpska. U članu 15. Zakona o ministarstvima Republike Srpske, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju „vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na...integralnu zaštitu kvaliteta životne sredine i njeno unapređenje...“. Član 12. Zakona o zaštiti životne sredine Republike Srpske također predviđa da je ovo ministarstvo „dužno da pomaže i razvija svijest javnosti omogućavajući dostupnost informacija široj javnosti“.
29. Kada su u pitanju druga relevantna podentitetska tijela, treba spomenuti i potencijalnu relevantnost institucija Brčko distrikta i kantona u FBiH. Kako je navedeno u prilogu 1, kantoni u FBiH imaju niz potencijalno relevantnih nadležnosti. Relevantni zakonodavni okviri koji regulišu slobodu izražavanja i pristupa informacijama usvojeni su na državnoj ili entitetskoj razini, uključujući zakone koji regulišu slobodu informisanja te krivično i građansko zakonodavstvo koje sadrži odredbe o slobodi izražavanja. Bez obzira na potencijalne koristi od direktnog angažmana kantonalnih institucija, imajući u vidu naprijed navedeno to možda ne bi bila efikasna ili optimalna upotreba resursa EEx projekta, naročito tamo gdje već postoje drugi projekti, odnosno planovi za rad sa relevantnim kantonalnim tijelima, posebno policijom, u pogledu slobode izražavanja, pristupa informacijama i/ili zaštiti ljudskih prava u širem smislu.
30. Položaj Brčko Distrikta u pogledu FoE i FoI i pratećih obaveza praćenja i izvještavanja je nešto drugačiji. Distrikt Brčko nema vlastito zakonodavstvo u vezi sa slobodom pristupa informacijama. Kao rezultat toga, primjenjuje se Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH. Međutim, postoji Uputstvo o provođenju Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u Brčko distriktu BiH.⁷ Što se tiče slobode izražavanja, Ustav BiH eksplicitno (član II/3h) i Statut

⁷ ["Sl. glasnik Brčko Distrikta", br. 36 od 15 oktobra 2004](#)

Brčko Distrikta implicitno (član 13. stav 4.) obezbjeđuju pravo na slobodu izražavanja (pošto je EKLJP direktno primjenjiva u BiH). Osim toga, i drugi zakoni unutar Brčko Distrikta, kao što su Zakon o zaštiti od klevete Brčko Distrikta BiH i Zakon o radu Brčko Distrikta BiH, također regulišu slobodu izražavanja. Kao takvo, moglo bi biti vrijedno razmotriti angažman sa Uredom gradonačelnika Brčko Distrikta i povezanim institucijama Distrikta prilikom planiranja i provođenja EFEx aktivnosti.

Partneri za edukaciju

1. Pregledom su obuhvaćena tijela entiteta i Brčko distrikta, a koja mogu dati doprinos kroz konsultacije i koja bi se mogla uključiti u planiranje i realizovanje edukacija. U FBiH, to su **Ured Vlade FBiH za evropske integracije i Agencija za državnu službu Federacije BiH**, a u Republici Srpskoj **Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske i Agencija za državnu upravu Republike Srpske**. U slučaju Ureda Vlade FBiH za evropske integracije i Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske, iako se njihova područja interesovanja mogu uporediti s područjem interesovanja DEI-a, bilo bi dovoljno, ne samo zbog eventualne efikasnosti, konsultovati ova tijela u vezi sa relevantnim edukacijskim potrebama i obukama, obzirom na glavnu ulogu DEI-a u pogledu evropskih integracija na nacionalnom nivou. S druge strane, angažman sa Agencijom za državnu službu FBiH i Agencijom za državnu upravu RS-a, zajedno sa Agencijom za državnu službu BiH, može biti od pomoći obzirom na slične odgovornosti i uloge koje imaju u svojim oblastima rada.

5. SUDSKA I TUŽILAČKA TIJELA

2. Slična razmatranja kao za prethodna tijela važe i za sudska i tužilačka tijela obzirom da u BiH ima veliki broj relevantnih institucija sa često sličnim funkcijama. Međutim, iako su sudovi i tužilaštva u BiH ključni nosioci dužnosti u pogledu slobode izražavanja i pristupa informacijama, za jačanje kapaciteta ovih institucija/nosilaca dužnosti dostupni su drugi programi edukacije te su realizovani projekti, uključujući i posredstvom Vijeća Evrope.⁸ Obzirom na to, (potencijalno) repliciranje ovih aktivnosti možda ne bi predstavljalo optimalnu upotrebu resursa EEx-a.

Partneri za edukaciju

3. Ipak, treba imati na umu eventualnu potrebu za edukacijom sudija i/ili tužilaca o konkretnim temama, odnosno druge potrebe u pogledu praćenja i izvještavanja o slobodi izražavanja/pristupa informacijama. S tim u vezi korisno bi bilo razmotriti koliko bi Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV) moglo biti uključeno u inicijative EEx-a kako bi se utvrdile potrebe za edukacijom s obzirom na njegovu ulogu u „nadzoru stručnog usavršavanja sudija i tužilaca“, i što je možda još važnije njegovu ulogu u „vođenju, koordinaciji i nadgledanju korištenja informacione tehnologije u sudovima i tužilaštvima“ (vidi član 17. **Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine**).

6. CIVILNO DRUŠTVO: DOMAĆE ORGANIZACIJE

4. Organizacije civilnog društva nisu direktni nosioci dužnosti prema međunarodnom pravu u oblasti ljudskih prava. Međutim, s obzirom na njihov utjecaj na teme obuhvaćene projektom EEx, te potencijalni utjecaj projekta na njihov rad, te učinak javnih institucija u BiH u zaštiti i promociji slobode izražavanja i pristupa informacijama, uključujući izvršenje obaveza praćenja i izvještavanja, OCD-ovi spadaju u grupu ključnih aktera.

Osnovna tijela civilnog društva u oblasti slobode izražavanja i pristupa informacijama

5. Među relevantnim OCD-ovima prednjače **BiH Novinari** (BHN), Udruženje novinara BiH. Zajedno sa Vijećem za štampu u BiH (vidi u daljem tekstu), BHN imaju centralnu ulogu u zaštiti i promociji slobode izražavanja za novinare u BiH, pružajući usluge putem servisa „Linija za pomoć novinarima/Besplatna linija za pomoć medijima“ i vodeći evidenciju o tim uslugama. Projekt EEx je dobra prilika da se istraži u kojoj mjeri bi se podaci koje posjeduju BHN mogli obuhvatiti praćenjem i izvještavanjem o slobodi izražavanja.
6. **Vijeće za štampu u BiH** još jedan je potencijalno osnovni partner projekta EEx iz reda organizacija civilnog društva. Kao samoregulatorno tijelo za štampane i online medije u Bosni i Hercegovini, Vijeće za štampu BiH upravlja Žalbenom komisijom i posjeduje podatke koji se odnose na rad te komisije. Vijeće za štampu u BiH ima kvazi-statutarnu ulogu u pogledu žalbi na rad medija, što je prepoznato u Izbornom zakonu iz 2001. godine (vidi u daljem tekstu). Međutim, doprinos Vijeća za štampu u BiH aktivnostima projekta EEx podliježe određenim ograničenjima, jer su njegove aktivnosti usmjerene samo na štampane i online medije.

⁸ Vidi npr. [ovdje](#).

Također, evidencija o objavljenim žalbama sadrži podatke do 2019. godine. Iako je Vijeće za štampu u BiH u dobroj poziciji da učestvuje u aktivnostima EEx projekta i pruži podršku tim aktivnostima u pogledu praćenja i izvještavanja o slobodi izražavanja i informisanja, bilo bi korisno u toku projekta istražiti opseg njegovog rada kako bi mu se omogućilo da bolje obavlja svoju funkciju rješavanja (i praćenja) žalbi.

Druge organizacije civilnog društva koje treba razmotriti za potencijalni angažman u programiranju i provođenju aktivnosti projekta EEx

7. **Aarhus centri** koje podržava OSCE također su potencijalni partneri iz reda civilnog društva jer mogu pružiti uvid u pitanja koja se odnose na slobodu pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Iako bi trebalo dodatno razmotriti najbolji način za angažovanje ovih centara, pojedinačno ili kolektivno, svako od njih je posvećeno transparentnosti i omogućavanju pristupa informacijama o stanju okoliša/životne sredine, u skladu sa Aarhuskom konvencijom i njenim odredbama o slobodi pristupa informacijama. S obzirom na to, bilo bi od pomoći da se bolje sagleda kako različita tijela centara obavljaju tu funkciju; **Centar za životnu sredinu u Banja Luci**, na primjer, sarađuje sa Centrom za istraživačko novinarstvo i Transparency International u BiH u pogledu slobode pristupa informacijama,⁹ te je moguće da su i drugi Aarhus centri uključeni u slične aktivnosti.
8. Druge organizacije civilnog društva čije bi učešće, u manjoj ili većoj mjeri, moglo biti korisno su: **Mediacentar Sarajevo**, **Vaša Prava BiH**, **Balkanska istraživačka mreža u Bosni i Hercegovini** (BIRN BiH) i **Centar za istraživačko novinarstvo** (CIN). Posljednje dvije organizacije možda nisu direktno relevantne jer je težište njihovog rada istraživačko novinarstvo, a ne praćenje i izvještavanje o pitanjima koja se odnose na slobodu izražavanja, odnosno slobodu pristupa informacijama. Međutim, ova tijela se mogu smatrati dobro pozicioniranim da pruže uvid u iskustva iz prve ruke o pitanjima s kojima su se susretali u istraživačkom novinarstvu u BiH.
9. **Mediacentar Sarajevo**, s druge strane, u svom radu je fokusiran na „poboljšanje radnog okruženja za novinare te zaštitu i promociju medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini.“ Mediacentar također objavljuje sadržaj na Diskriminacija.ba, portalu koji se bavi pravima manjina. Imajući to u vidu, nije sasvim jasno u kojoj mjeri bi Mediacentar mogao provoditi relevantno/metodološko praćenje. U svakom slučaju, bilo bi korisno razmotri da li bi se mogla i na koji način moglo iskoristiti znanje Mediacentra o pitanjima slobode izražavanja i pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini kroz implementaciju projekta EEx.
10. Na sličan način bilo bi korisno razmotriti i angažman organizacije **Vaša Prava BiH**. Za razliku od drugih naprijed navedenih organizacija, Vaša Prava se ne bavi primarno, odnosno nužno, pitanjima koja se tiču slobode izražavanja i pristupa informacijama te medijskim slobodama. Međutim, Vaša Prava posjeduje iskustva, stečena između ostalog i kroz saradnju sa UNESCO-m, u pružanju „pravnih savjeta, pravnog zastupanja pred sudovima i sveobuhvatne podrške zagovaranju“¹⁰ u pogledu slobode izražavanja i medija. Kao što je to slučaj i sa Mediacentrom, bilo bi korisno istražiti u kojoj mjeri se EEx projekt može osloniti na iskustva i znanja koja posjeduju Vaša Prava o ovim temama.

⁹ Vidi referencu u napomeni 133.

¹⁰ Vidi [ovdje](#).

11. U ovoj analizi izdvojena su i dva dodatna tijela civilnog društva u pogledu kojih bi moglo biti korisno razmotriti saradnju u okviru projekta EFEx. Prvo je **Zašto ne**. Premda se aktivno bavi različitim problematikama, od posebnog interesa su njegove inicijative "Istinomjer" i "Raskrinkavanje" u čijem fokusu je promocija političkog i medijskog integriteta. S druge strane, inicijativa organizacije Zašto ne o slobodi pristupa informacijama PravoDaZnam.ba doima se neaktivnom. Bilo bi korisno bolje se upoznati sa oblastima interesa ove organizacije i njenim potencijalnim kapacitetima za pružanje podrške i angažman u projektnim aktivnostima EFEx-a.¹¹
12. U konačnici, **Transparency International Bosne i Hercegovine**, odnosno ured Transparency International u BiH (TI BiH), također djeluje u oblastima koja su od interesa za EFEx, uključujući slobodu pristupa informacijama. Ostaje da se utvrdi stepen usklađenosti između TI BiH i EFEx projekta, obzirom da je TI BiH, između ostalog, više fokusiran na korupciju, a manje na pitanja koja se odnose na slobodu izražavanja u širem smislu.

7. OSTALO: MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I CIVILNO DRUŠTVO, MISIJE TREĆIH ZEMALJA

13. Međunarodna zajednica nije glavni nosilac dužnosti u projektu EFEx. Međutim, međunarodne organizacije, međunarodne organizacije civilnog društva i misije trećih zemalja, imaju interese koji su manje ili više usko povezani sa predmetom projekta EFEx, uključujući, u nekim slučajevima, i kapacitete da doprinesu uspjehu projekta. Kao takva, ova međunarodna tijela predstavljaju još jednu kategoriju aktera čiji angažman kroz provedbu projekta EFEx treba razmotriti.
14. U toj kategoriji na prvom mjestu je **Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini (EUD)**: EUD posjeduje značajne kapacitete da utiče na težište aktivnosti vlasti na nivou BiH i nižim nivoima. EUD učestvuje u brojnim projektima u partnerstvu sa državnim institucijama BiH koji odražavaju prioritete i interese EU-a. Obzirom na opseg ovih projekata koji se direktno i indirektno bave pitanjima kojima se bavi i projekt EFEx, te širi značaj i ulogu EUD u BiH, vjerovatno će biti od pomoći da se osigura koordinacija sa EUD tokom implementacije EFEx projekta, između ostalog kako bi se stekao bolji uvid u programiranje/planiranje EU-a.
15. **Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE)** dugo je prisutna u Bosni i Hercegovini i ima značajnu ulogu koja proizilazi iz Aneksa 6 Općeg okvirnog sporazuma za mir¹² te izražene interese za slobodu izražavanja (i iskustvo u pružanju podrške slobodi izražavanja) i druge povezane teme. OSCE se bavio inicijativama za izgradnju kapaciteta¹³ i ukazivao je na konkretne nedostatke i problematike koje treba rješavati.¹⁴ Obzirom na navedeni interes i iskustvo, OSCE može dati doprinos projektu EFEx kroz dijalog i razmjenu informacija i analiza.

¹¹ Još jedan potencijalno relevantan portal za provjeru medija je: <https://analiziraj.ba> (vidi prilog 1).

¹² Vidi član XIII Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir: Stranke zajednički pozivaju Komisiju UN za ljudska prava, OSCE, Visoki komesarijat UN za ljudska prava i druge nevladine ili regionalne misije ili organizacije za ljudska prava da pažljivo prate stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, uključujući putem osnivanja mjesnih ureda i slanja promatrača, izvijestitelja ili drugih relevantnih osoba na stalnoj osnovi ili na osnovi slanja iz misije u misiju i da im pružaju efikasnu i potpunu pomoć, pristup i olakšice. Dostupno [ovdje](#).

¹³ Vidi npr. [ovdje](#) i [ovdje](#).

¹⁴ Vidi npr. [ovdje](#).

Kao što je to slučaj i sa EUD, važno je osigurati koordinaciju sa OSCE-om kako bi se izbjeglo preklapanje i u što većoj mjeri postigla međunarodna efikasnost i djelotvornost.

16. **Ured visokog predstavnika (OHR)**, uspostavljen u skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir i pripadajućim Banskim ovlastima,¹⁵ historijski je centralna međunarodna agencija angažovana u Bosni i Hercegovini, sa značajnim elementima pravnog okvira koji reguliše slobodu izražavanja i slobodu informisanja, a koji potječu iz organizacije. U posljednjih nekoliko godina, OHR je smanjio broj zaposlenih i svoje kapacitete, što odražava pojačan angažman EU-a (uključujući i EUD) i napredak postignut u razvoju kapaciteta domaćih institucija. OHR, kao takav, ipak zadržava značajnu formalnu i suštinsku ulogu u upravljanju Bosnom i Hercegovinom. Iako pitanja kojima se bavi projekt EFEx možda nisu u fokusu svakodnevnih aktivnosti OHR-a, ipak bi bilo korisno sarađivati sa OHR-om tamo gdje postoje područja/aktivnosti od potencijalno zajedničkog interesa.
17. **Tim UN-a u Bosni i Hercegovini (UNCT)** još jedan je međunarodni akter sa interesom za slobodu izražavanja. U sastavu UNCT-a, Ured rezidentnog koordinатора posjeduje interne kapacitete za ljudska prava i dobro je upoznat sa aktualnim pitanjima u BiH. UNCT u širem smislu također uključuje **UNESCO**, koji također ima iskustva u projektima i programiranju vezanim za slobodu izražavanja u BiH, uključujući partnerstvo sa lokalnim civilnim društvom, kao i sa OHCHR.¹⁶ Općenito govoreći, **OHCHR** posjeduje bogato iskustvo i stručnost u praćenju i izvještavanju o ljudskim pravima (uključujući materijale za obuku), na koje bi se projekt EFEx mogao osloniti.¹⁷
18. Kada se radi o međunarodnim organizacijama civilnog društva, bilo bi dobro razmotriti da li bi i na koji način projekt EFEx mogao iskoristiti ekspertizu organizacije **Article 19**, koja je i ranije bila angažovana u BiH, između ostalog, i u saradnji sa UNESCO-m.¹⁸
19. U konačnici da se osvrnemo i na misije trećih zemalja. Misije Švedske, SAD-a i Nizozemske u BiH imaju relativno aktivan angažman u rješavanju pitanja vezanih za slobodu izražavanja. Taj angažman se očituje na različite načine. **Švedska misija**, na primjer, i u širem smislu **SIDA**, Švedska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju, glavni su donatori projekta EFEx. Slično tome, **Nizozemska** ima interes za pitanja koja se odnose na slobodu izražavanja, između ostalog, i u Bosni i Hercegovini, i podržava UNESCO/OHCHR inicijativu „Globalna kampanja za slobodu medija, pristup informacijama i sigurnost novinara“.¹⁹
20. I misija **SAD-a** je pokazala izražen interes za pitanja slobode izražavanja u BiH.²⁰ Taj interes je evidentan u konkretnim intervencijama, na primjer, u pogledu potencijalne kriminalizacije klevete, na kojem pitanju su SAD sarađivale sa misijama drugih zemalja, uključujući **Njemačku** i **UK**, te EUD, OHR i OSCE.²¹

¹⁵ Vidi [ovdje](#).

¹⁶ Vidi posebno [ovdje](#); također npr. [ovdje](#).

¹⁷ Vidi npr. [ovdje](#).

¹⁸ Vidi [ovdje](#).

¹⁹ Vidi [ovdje](#).

²⁰ Za primjer iz nedavnog perioda vidi npr. [ovdje](#). Vidi npr. [ovdje](#).

²¹ Vidi također [ovdje](#); [ovdje](#) i [ovdje](#).

8. ZAKLJUČNA ZAPAZANJA I PREPORUKE

21. Obzirom na ograničenja koja predviđa Opći okvirni sporazum za mir, struktura vlasti u Bosni i Hercegovini je izuzetno fragmentirana, što utječe na funkcionisanje vlasti i institucija javnog sektora. Tako fragmentirana struktura otežava definisanje osnovne grupe aktera koji se bave slobodom izražavanja i informisanja obzirom na postojanje različitih aktera na državnom i podržavnom nivou, te organizacija civilnog društva i međunarodnih aktera sa manje ili više izraženim interesima za različite aspekte projekta EFEx.

Upravo zbog tih izazova je ključno pažljivo odabrati optimalne aktere za učešće u radnoj grupi koju predvodi MLJPI o slobodi izražavanja i podgrupi za slobodu pristupa informacijama i u planiranju aktivnosti projekta EFEx.

22. Kako je objašnjeno u prethodnom tekstu, moguće je ipak izdvojiti tijela sa relativno izraženim interesima za praćenje i izvještavanje o slobodi izražavanja i pristupa informacijama, koji pokrivaju različite oblasti interesa, te posjeduju iskustvo, stručna znanja i/ili kapacitete da doprinesu održivosti projektnih rezultata.

U ovom dokumentu se predlaže, da pored **Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH**, osnovne članove radne grupe za slobodu izražavanja i pristupa informacijama čine sljedeća tijela:

- Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
- BiH Novinari
- Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine
- Federalno ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine
- Institucija ombudsmana za ljudska prava
- Vijeće za štampu u BiH
- Ministarstvo pravde Republike Srpske.

23. Ovim prijedlogom se ne želi reći da će uključivanje navedenih tijela direktno u projektne aktivnosti EFEx-a biti dovoljno da se osigura uspjeh projekta. Ipak, kako je analizom utvrđeno, njihovi relativno izraženi interesi za tematiku projekta EFEx, tj. praćenje i izvještavanje o slobodi izražavanja i pristupa informacijama, mogli bi doprinijeti tome da rezultati projekta ostanu relevantni i održivi.

24. U analizi je također izdvojena kategorija tijela sa **relativno manje izraženim interesima za konkretne teme** koje pokriva projekt EFEx, ali koje bi bilo korisno uključiti, naročito u segmentu **procjene edukacijskih potreba** i provođenja obuka.

U tu kategoriju tijela spadaju:

- Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
- Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine
- Centri za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH i Republike Srpske
- Ured Vlade Federacije BiH za evropske integracije
- Agencija za državnu upravu Republike Srpske
- Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske.

25. To, međutim, ne znači da će biti dovoljno konsultovati samo ova tijela u planiranju aktivnosti edukacije u okviru projekta EEx. Kako je već navedeno, ona su dobroj poziciji da doprinesu projektu i učestvuju u njegovim aktivnostima tako što će pružiti informacije za procjenu edukacijskih potreba i učestvovati u provođenju edukacija.
26. Treću kategoriju aktera koja je utvrđena u prethodnom tekstu je malo teže razmotriti. U nju spadaju razna tijela sa različitim interesima za tematiku projekta EEx i različitim kapacitetima kojima mogu dati doprinos, odnosno utjecati na uspjeh projekta.
27. Prilikom razmatranja da li, u kojoj mjeri i na koji način angažovati ova tijela tokom projekta EEx treba imati na umu da se opis projektnog zadatka (ToR) radnih grupa koje predvodi MLJPI tek treba utvrditi. Nakon što se izradi opis projektnog zadatka za radnu grupu, vjerovatno će postojati određeni stepen rekurzivnosti u identifikaciji tijela koja su manje ili više dobro pozicionirana da učestvuju u aktivnostima radne grupe u svjetlu ciljeva projekta EEx koji se odnose na praćenje i izvještavanje o slobodi izražavanja i pristupa informacijama.
28. Neka od ovih tijela, na primjer, možda nisu naročito prikladna za članstvo u osnovnoj radnoj grupi za slobodu izražavanja koju predvodi MLJPI, ali bi mogli biti korisni saradnici u podgrupi koja se bavi slobodom pristupa informacijama. Među ta tijela spadaju:
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
 - Ministarstvo civilnih poslova BiH
 - Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
 - Federalno ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH
 - Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske
 - Aarhus centri.
29. Druga tijela mogu imati dovoljno široke međusektorske interese i opseg rada da utječu na izgled projekta pa bi moglo biti korisno uključiti ih u osnovnu radnu grupu projekta, bez obzira na to što sloboda izražavanja i pristupa informacijama nisu nužno u središtu njihovih aktivnosti (npr. DEI, VSTV), dok neka druga tijela mogu biti posebno relevantna za određene aspekte EEx-a, ali ne dovoljno za druge, što bi opravdalo njihov selektivni angažman (npr. CIK, BIRN, CIN, Vaša prava BiH).
30. U konačnici, kada se radi konkretno, ali ne isključivo o međunarodnim organizacijama i misijama trećih zemalja, povremena razmjena informacija i ažuriranje o projektu EEx mogu se pokazati korisnim, ali bez očekivanja bilo kakvog posebno formalnog ili suštinskog angažmana.
31. S tim u vezi, imajući u vidu široku lepezu institucija koje spadaju u ovu kategoriju, bilo bi korisno podijeliti ih u podkategorije.

Predložene podkategorije su kako slijedi:

INSTITUCIJE I JAVNA TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
- Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
- Ministarstvo civilnih poslova BiH

- Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
- Direkcija za evropske integracije
- Agencija za statistiku BiH
- Centralna izborna komisija BiH

ENTITETSKA/PODDRŽAVNA TIJELA

- Federalno ministarstvo okoliša i turizma Federacije BiH
- Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske
- Kancelarija gradonačelnika Brčko distrikta/institucije

Sudska i tužilačka tijela

- Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Domaće organizacije civilnog društva

- Aarhus centri (uključujući Centar za životnu sredinu)
- Balkanska istraživačka mreža BiH
- Centar za istraživačko novinarstvo
- Mediacentar Sarajevo
- Transparency International BiH
- Vaša Prava BiH
- "Zašto ne" ("Istinomjer", "Raskrinkavanje").²²

Međunarodne organizacije

- Delegacija Evropske unije u BiH
- Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
- Ured visokog predstavnika
- Tim UN-a u BiH (uključujući OHCHR, UNESCO)

Međunarodne organizacije civilnog društva

- Article 19

Misije trećih zemalja

- Njemačka
- Nizozemska
- Švedska (uključujući SIDA)
- Ujedinjeno Kraljevstvo
- Sjedinjene Američke Države

32. Ovim se ne želi reći da sva ova tijela treba razmotriti za članstvo u radnoj grupi za slobodu izražavanja i podgrupi za slobodu pristupa informacijama. Na listu su stavljena sva tijela, agencije i institucije koje iskazuju interes za pitanja koja pokriva projekt EFEx, odnosno pitanja koja se tiču slobode izražavanja i pristupa informacijama u širem smislu u Bosni i Hercegovini. Obzirom na to, bilo bi korisno razmotriti da li bi i na koji način projekt EFEx imao koristi od angažmana ovih različitih subjekata u implementaciji projekta.

²² U istom kontekstu vidi također: <https://analiziraj.ba>

PRILOG 1: ŠEMATSKI PREGLED/ANALIZA AKTERA

Institucije na nivou Bosne i Hercegovine

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (MLJPI) (uključujući Agenciju za ravnopravnost spolova i Ured zastupnika/agenta VM BiH pred ESLJP)	Prema članu 12. Zakona o ministarstvima, nadležnosti između ostalog obuhvataju: - praćenje i provođenje međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda: - koordinaciju i pripremu izvještaja nadležnim (...) međunarodnim institucijama i organizacijama o provođenju obaveza iz međunarodnih konvencija i međunarodnih dokumenata; - saradnja sa nevladinim sektorom po pitanjima iz nadležnosti ministarstva; - prikupljanje, sistematiziranje,	Sloboda izražavanja/sloboda informisanja (u opštem kontekstu ljudskih prava): praćenje, implementacija, koordinacija/izrada izvještaja, prikupljanje/analiza podataka.	S1. Bogato iskustvo i poznavanje relevantnih okvira za zaštitu ljudskih prava, a naročito slobode izražavanja i izvještavanja. S2. Razvijeni odnosi sa civilnim društvom i međunarodnim akterima. W1. Relativno manje upoznati sa specijaliziranim okvirima za slobodu informisanja (Aarhus, Tromsø). W2. Izazovi u pogledu internih resursa. W3. Vanjska strukturalna (tehnička, politička) ograničenja prema ustavnom okviru. O1. Sposobnost liderstva i razvoja najboljih praksi u pogledu materijalnih pitanja vezanih za slobodu izražavanja/informisanja i međunarodnih obaveza praćenja i izvještavanja u odnosu na sve institucije BiH. O2. Prilika za utvrđivanje/koordinaciju edukacijskih potreba i jačanje HRBA u upravljanju u BiH.	Saliha Đuderija, Amela Hasić, Vanja Vujadin	Korisno bi bilo imati informacije o: - angažmanu na pitanjima slobode informisanja - pravnim i materijalnim (uključujući Nacrt zakona o slobodi pristupa informacijama BiH). - načinu implementacije Odluke VM o izvještavanju o ljudskim pravima iz 2017. (praktične prednosti i slabosti). - učešću u širim zakonodavnim pitanjima u oblasti slobode izražavanja (npr. RG MKP-a o zakonima o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima). - internim edukacijskim potrebama.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	publikovanje i distribuiranje svih podataka iz nadležnosti ministarstva. ²³ U skladu sa Poslovnikom o radu Vijeća ministara BiH, nadležno za: - usklađenost sa propisima o ostvarivanju građanskih prava i sloboda i osnovnih sloboda međunarodnog humanitarnog prava. ²⁴		T1. Širok, zahtjevan (i izazovan) mandat, što bi se moglo odraziti na dugoročni uticaj i uspjeh EFEx-a.		
Ministarstvo pravde (MP)	Prema članu 13. Zakona o ministarstvima, nadležno za: - administrativne funkcije vezano za pravosudne organe na državnom nivou, (...) obezbjeđivanje da zakonodavstvo BiH i njegova provedba na	Glavna nadležnost za pitanja slobode pristupa informacijama na državnom nivou (uključujući izvještaje za Konvenciju iz Tromsa), uključujući Nacrt zakona o slobodi pristupa informacijama. Posebna nadležnost prema članu 22b. Zakona o slobodi pristupa informacijama iz 2000. godine za "inspekcijski nadzor nad	S1. Iskustvo u stručnim oblastima, uključujući pravosuđe na državnom nivou, zakonodavstvo o slobodi pristupa informacijama. W1. Potencijalna ograničenja u koordinaciji/stručnom doprinosu (vidi npr. u pogledu Nacrta Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH)	Nikola Sladoje / Emir Mehmedović / Nina Šantić	Bilo bi od pomoći sagledati kako se pitanja slobode pristupa informacijama rješavaju u širem javnom sektoru u BiH, uključujući i tijela koja nisu državna.

²³ Vidi na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/BH/BH-LAW-ON-MINISTRIES%205-03.pdf>

²⁴ NB. Provjeriti sa originalnim Poslovnikom o radu Napomena uočena u:

<http://www.mpr.gov.ba/aktuelnosti/propisi/konsultacije/13%204%20Izvestaj%20o%20primjeni%20Jedinstvenih%20pravila%20u%20institucijama%20BiH%20-%20EJ.pdf>.
str. 12.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	svim nivoima budu u skladu sa obavezama BiH koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma, (...) upravni postupak i posebne upravne postupke, (...) druge poslove i zadatke koji nisu u nadležnosti drugih ministarstava BiH, a srodni su poslovima iz nadležnosti ovog ministarstva.	provođenjem ovog zakona" (koji vrši Upravni inspektorat). ²⁵ Sloboda izražavanja: Nadzor nad pitanjima vezanim za provođenje zakona, uključujući krivični zakon (relevantne odredbe za govor mržnje).	O1. Prilika za jačanje općeg pravila nadzora/združeno upravljanje u pogledu pristupa zasnovanog na ljudskim pravima za slobodu izražavanja/slobodu pristupa informacijama. T1. Mogućnost oslabljene zaštite prava na slobodu pristupa informacijama (uklanjanje sudske zaštite u nacrtu zakona)?		
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO)	Prema članu 9. Zakona o ministarstvima, nadležno za: obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova	Sloboda informisanja: Glavna nadležnost za provođenje Aarhuške konvencije, uključujući izvještavanje. Prema web stranici MVTEO: Odjel za zaštitu okoline obavlja pravne, analitičke, stručno-operativne i informativno-dokumentacijske poslove u oblasti predlaganja	S1. Odjel za zaštitu okoline uspostavljen je sa naglaskom na koordinaciju sa aktivnostima/planovima entiteta/BD. W1. Nije jasan angažman/uloga u pogledu praćenja/izvještavanja o provedbi Aarhuške konvencije.	Senad Oprašić	Uspostaviti kontakt sa MVTEO/inicirati diskusiju. Ispitati ulogu u pogledu implementacije odredbi Aarhuške konvencije koje se odnose na slobodu pristupa informacijama.

²⁵ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/New2015/BH%20Law%20on%20Amendments%20to%20the%20Freedom%20of%20Access%20to%20Information%20Act%20100-13.pdf>. Treba imati u vidu da prema članu 25. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini iz 2000. godine (Službeni glasnik BiH, br. 28/00), sa izmjenama i dopunama, "Vijeće ministara poduzima sve odgovarajuće mjere, uključujući, ali bez ograničenja na donošenje odluka, radi osiguranja propisnog i efikasnog provođenja ovog zakona.". (Vidi na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/Freedom%20of%20Access%20to%20Information/BH/BH%20Freedom%20of%20Access%20to%20Information%20Act%20for%20Bosnia%20and%20Herzegovina%2028-00.pdf>).

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvješćavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima: (...) zaštite okoline, razvoja i korištenja prirodnih resursa	politika, osnovnih principa, koordinacije i usklađivanja planova institucija entiteta i Brčko distrikta BiH, te vrši koordinaciju na međunarodnom nivou u oblasti zaštite životne sredine za BiH. ²⁶	Bilo bi korisno imati više informacija. O1. Prilika za uvođenje HRBA u aktivnosti vezane za Aarhušku konvenciju/slobodu pristupa informacijama. T1. Neuključivanje bi moglo ugroziti opšti uticaj projekta u odnosu na slobodu pristupa informacijama.		
Ministarstvo komunikacija i prometa (MKP)	Prema članu 10. Zakona o ministarstvima, MKP je nadležno za: politiku i regulisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacionih uređaja, (...) pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija, (...) pripremu i izradu strateških i planskih dokumenata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih	Sloboda pristupa informacijama: Opća nadležnost za zakonodavstvo na državnom nivou koje reguliše međuentitetske komunikacije. Saziva međuministarsku radnu grupu odgovornu za Nacrt zakona o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima, s potencijalom za reguliranje transparentnosti/koncentracije vlasništva nad medijima (posebno relevantno u vezi sa govorom mržnje/klevetom) iako će biti ograničen samo na internetske [i emitirane] medije. ²⁷ Širi relevantni zakonski okvir o komunikacijama i javnom emitiranju u nadležnosti MKP uključuju: Zakon o komunikacijama	S1. Bogato iskustvo u oblastima ekspertize/odgovornosti. W1. Potencijalno ograničeni kapaciteti, učešće u regulaciji sadržaja online komunikacije. W2. Upitni kapaciteti za implementaciju HRBA u izradi Zakona o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima (učešće MLJPI?) O1. Učešće u EEx-u može omogućiti efikasniju razmjenu informacija (monitoring/implementacija) i HRBA, uključujući u izradi zakona. T1. Potencijalno ograničeni kapaciteti/interes za projekat: može uticati na mogućnost	Adis Šehić / Vlatko Drmić / Borjan Simić/ Bojan Skakavac	Koji je trenutni status i opseg Nacrta zakona o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima?

²⁶ <http://www.mvteo.gov.ba/Content/Read/vodni-resursi-turizam-zastita-potrosaca>

²⁷ Vidi npr. <https://www.media.ba/en/magazin-novinarstvo/legal-framework-transparency-media-ownership-hold>

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	komunikacija i informacionih tehnologija.	BiH iz 2003. ²⁸ , Zakon o javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine iz 2005. ²⁹ , Zakon o javnom radiotelevizijskom servisu Bosne i Hercegovine iz 2005. ³⁰	uvođenja HRBA u regulisanje internetskih/emitovanih medija.		
Ministarstvo sigurnosti (MS)	Prema članu 14. Zakona o ministarstvima, nadležno za: - sprječavanje i otkrivanje učinilaca krivičnih djela (...) sa međunarodnim ili međuentitetskim elementom; (...) međunarodnu saradnju u svim oblastima iz nadležnosti ministarstva; prikupljanje i korištenje podataka od značaja za bezbjednost BiH; organizaciju i	Sloboda pristupa informacijama: Materijalni interes za govor mržnje/krivična djela počinjena iz mržnje, uključujući prikupljanje podataka, međudržavnu saradnju. Prethodno učešće (zajedno sa MLJPI, MP) u izradi Izvještaja o slobodi govora i slobodi medija koji je zatražilo Vijeće ministara. ³²	S1. Ključno ministarstvo BiH, centralni značaj za upravljanje. W1. Vjerovatno minoran interes za slobodu pristupa informacijama/slobodu izražavanja. O1. Prilika za uvođenje HRBA slobodi izražavanja u rad MS (uključujući i kroz obuke). T1. S obzirom na relativno minoran interes za predmetnu oblast, preveliko uključivanje bi moglo usporiti projekat?	Mario Janeček	Na sastanku sa MS naveden potencijalni interes/potrebe za edukacijom u vezi sistematskog prikupljanja podataka, saradnje sa javnim/privatnim sektorom.

²⁸ <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/RTV-Communications/BH/HR%20DECISION%20ENACTING%20THE%20LAW%20ON%20COMMUNICATIONS%20OF%20BH%2052-02.pdf> sa izmjenama i dopunama.

²⁹ <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/RTV-Communications/BH/BH%20PBS%20SYSTEM%20LAW%2078-05.pdf> sa izmjenama i dopunama.

³⁰ <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/New2015/BH%20Law%20on%20Public%20Broadcasting%20Service%2092-05.pdf> sa izmjenama i dopunama.

³² Referenca na: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Opinion/ContentRegulation/BosniaHerzegovina.pdf>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	usaglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u ostvarivanju bezbjedonosnih zadataka u interesu BiH. U sastavu MS je i Državna agencija za istrage i zaštitu. ³¹				
Ministarstvo civilnih poslova (MCP)	Prema članu 15. Zakona o ministarstvima, "nadležno za zaštitu ličnih podataka".	U pogledu slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama: Pravni okvir u pogledu zaštite podataka većinom je dat u Zakonu o zaštiti ličnih podataka iz 2006. ³³ Smatra se da nije usklađen sa GDPR.	S1. Uspostavljen dugotrajni režim okvir podataka i s tim povezana Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH (vidi u nastavku). W1. Trenutna tehnička i operativna pitanja sa aktuelnim zakonodavnim okvirom za zaštitu podataka. O1. Prilika za unapređenje HRBA pitanjima zaštite podataka u	Aleksandra Kolar / Zorica Rulj	Bilo bi korisno upoznati se sa važećim zakonodavnim/operativnim inicijativama u ovom dijelu, naročito u vezi sa revizijama zakona o zaštiti podataka.

³¹ Vidi: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH, br. 35/09), na sljedećem linku: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/BH/BH%20Law%20on%20Amendments%20to%20Law%20on%20Ministries%2035-09.pdf>. Vidi također: Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (Službeni glasnik BiH, br. 27/04), na <http://www.sipa.gov.ba/assets/files/laws/en/sipa27-04.pdf> sa izmjenama i dopunama (vidi također općenito na: <http://www.sipa.gov.ba/en/documents/laws>.)

³³ Zakon o zaštiti ličnih podataka (Službeni glasnik BiH, br. 49/06) dostupno na <http://www.sipa.gov.ba/assets/files/laws/en/lp49-06.pdf>, sa izmjenama i dopunama, Službeni glasnik BiH, br. 76/11 (vidi: <http://www.sipa.gov.ba/assets/files/laws/en/lp76-11.pdf>).

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
			sklopu tumačenja/primjene trenutnog režima i u vezi sa planiranjem budućih zakonskih odredbi. Opseg za povezanu obuku? T1. Upitni kapaciteti za uključivanje u projekt/povezane izazove.		
Vijeće ministara BiH (VM)	Član V. stav 4. Aneksa 4 Općeg okvirnog sporazuma za mir (Ustava Bosne i Hercegovine) propisuje sljedeće: Predsjedništvo će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma. Predsjedavajući će imenovati ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine i druge ministre po potrebi, a koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma. Predsjedavajući i ministri zajedno sačinjavaju Vijeće	Opšta nadležnost za izvršno rukovođenje u pogledu slobode pristupa informacijama/slobodu izražavanja, ljudskih prava općenito, uključujući odobrenje izvještaja prema međunarodnim sporazumima/mehanizmima (prema Odluci o metodologiji izvještavanja u oblasti ljudskih prava iz 2017.).	S1. Uspostavljena operativna infrastruktura. W1. Politički rizik. W2. Ograničeni operativni kapaciteti u nadležnosti entiteta, distrikta i kantona, itd. O1. Sa novim sastavom Vijeća ministara od januara 2023. godine, prilika za ponovno potvrđivanje angažmana u oblasti ljudskih prava, uključujući i opredijeljenost za EEx projekat (zajedno sa angažmanom MLJPI). T1. Potencijal za otežavanje zakonodavnih/regulatornih izmjena, uključujući i putem ministarstava. T2. Potencijalni uticaj na zaštitu slobode pristupa informacijama u BiH slabljenjem sudskih zaštita.	N/P	Pojasniti status/djelovanje "Komisije za žalbe Vijeća ministara Bosne i Hercegovine" prema novom Nacrtu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	ministara i odgovorni su za provođenje politike i odluka Bosne i Hercegovine (...).³⁴ Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine iz 2003. (Zakon o VM) koji je nametnuo visoki predstavnik Paddy Ashdown³⁵ sa izmjenama i dopunama.³⁶ Zakon o Vijeću ministara konkretizuje djelokrug ministarstava na nivou države (sa istim rasporedom ministarstava koji je potom uspostavljen Zakonom o ministarstvima), zahtjeve za raspodjelu ministarskih pozicija				

³⁴ Vidi: <https://www.nato.int/ifor/gfa/gfa-an4.htm>

³⁵ Vidi na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Council%20of%20Ministers/HR%20DECISION%20ENACTING%20THE%20LAW%20ON%20THE%20COUNCIL%20OF%20MINISTERS%2079-02.pdf>.

³⁶ Vidi općenito: <http://www.ohr.int/laws-of-bih/public-institutions/>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvješćavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	između konstitutivnih naroda i šire propisuje metode rada za donošenje odluka na nivou Vijeća ministara, sa naglaskom na konsenzus kada je to moguće (član 18. sa izmjenama i dopunama iz 2007.) o pitanjima iz djelokruga Vijeća ministara kada to tijelo (a ne Parlamentarna skupština) donosi konačnu odluku.				
Direkcija za evropske integracije (DEI)	Član 22. Zakona o Vijeću ministara: Vijeće ministara osniva (između ostalog) Direkciju za evropske integracije i Ured za zakonodavstvo. Prema članu 23. DEI "vrši (...) poslove koji se odnose na usklađivanje aktivnosti [i] nadzor (...) koje se odnose na sve odgovarajuće	Nema izričit, ali općenito ima nadzor nad svim propisima BiH u pogledu usklađenosti sa <i>acquisom</i> , uključujući i u sklopu poglavlja 23. (Pravosuđe i osnovna prava): pogledati Izvještaj Komisije iz 2022. u kojem se naglašava da bi BiH trebala "posebno (...) osigurati puno poštovanje, zaštitu i promociju slobode okupljanja i izražavanja i suzdržati se od daljnjih aktivnosti koje negativno utiču na ostvarivanje ovih prava." ³⁸	S1. Autoritet, ekspertiza u području nadležnosti. W1. Moguće da su manje poznati sa pitanjima/standardima slobode izražavanja izvan konteksta EU (naročito u oblasti slobode pristupa informacijama). O1. Mogućnost uvođenja HRBA prema standardima EU u aktivnosti. O2. Prostor za učešće u identifikaciji obrazovnih potreba/nedostataka u javnim institucijama širom BiH.	Nejra Hiroš	Mogući interes za podršku edukaciji s ciljem uvođenja HRBA, uključujući evropske standarde (ECHR+) (uključujući i u vezi sa slobodom izražavanja/pristupa informacijama) općenito u procesu izrade propisa i regulatornog okvira.

³⁸ Izvještaj Evropske komisije o BiH za 2022. (<https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Bosnia%20and%20Herzegovina%20Report%202022.pdf>), na str. 28. Vidjeti i strane 30-32.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	aktivnosti potrebne za evropske integracije. (...) učestvuje u aktivnostima ili izrađuje nacрте i prijedloge politika, zakona, [itd.] koje se odnose na izvršenje poslova koje je Bosna i Hercegovina dužna poduzimati kako bi se uključila u procese evropske integracije. (...) i [s tim povezano] savjetovanje. Dalje razrađeno u članu 18. Zakona o ministarstvima.³⁷ Nadležnosti uključuju: koordiniranje poslova na usklađivanju pravnog sistema BiH sa standardima za pristupanje Evropskoj uniji (acquis communautaire); (...) usklađivanje aktivnosti organa i institucija u BiH koje se odnose na		T1. Rizik da se previde elementi HRBA u odnosu na aktivnosti vezane za slobodu izražavanja/slobodu pristupa informacijama, sa povezanim rizicima po uspjeh/uticaj projekta.		

³⁷ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/BH/BH-LAW-ON-MINISTRIES%205-03.pdf>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	odgovarajuće aktivnosti potrebne za evropske integracije; (...) koordinacija nad provođenjem odluka koje donose nadležni organi i institucije BiH, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u odnosu na sve aktivnosti potrebne za evropske integracije; učestvuje u aktivnostima ili izrađuje nacрте zakona, drugih propisa i smjernica koje se odnose na izvršavanje poslova koje je BiH dužna preduzimati u procesu uključivanja u evropske integracije.				
Ured za zakonodavstvo BiH	Prema članu 25. Zakona o Vijeću ministara, Ured za zakonodavstvo je "mjerodavan za davanje pravnog mišljenja o materijalima koji se upućuju Vijeću	Minimalna materijalna relevantnost u pogledu slobode izražavanja/pristupa informacijama, već opća uloga u pogledu tehničkog nadzora u izradi propisa (prema Jedinstvenim pravilima za izradu pravnih propisa). ⁴⁰	S1. Dugotrajno iskustvo. W1. Uloga formalno ograničena na tehnički nadzor u izradi pravnih propisa. Potencijalno ograničeni kapaciteti. O1. Prilika za uvođenje/učvršćivanje HRBA u procesu izrade pravnih propisa, npr. kroz obuku.	N/P	Potrebno više informacija o radu/ulozi i kapacitetima Ureda za zakonodavstvo, ali na osnovu trenutno dostupnih informacija čini se da je relevantnost za zaštitu slobode izražavanja/pristupa informacijama mala, kako u

⁴⁰ Vidi općenito: https://www.vijeceministara.gov.ba/stalna_tijela/zakonodavstvo/default.aspx?id=7562&langTag=hr-HR&template_id=92&pageIndex=1.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvješćavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	ministara u pogledu njihovog metodološkog jedinstva u pripremi i u pogledu usuglašenosti sa Ustavom BiH i zakonima BiH. ³⁹		T1. Potencijalno minimalna.		specifičnom smislu tako i u odnosu na projekat općenito.
Regulatorna agencija za komunikacije BiH (RAK)	Prema Odluci Visokog predstavnika iz 2002. kojom je donesen Zakon o komunikacijama BiH.⁴¹ Član 36. Zakona o komunikacijama propisuje: "1. Agencija je funkcionalno nezavisna i neprofitna institucija sa statusom pravnog lica prema zakonima Bosne i Hercegovine. Agencija obavlja svoje dužnosti u skladu sa ciljevima i regulatornim principima, koji su	Prema članu 3. Zakona o komunikacijama iz 2003.: "Agencija je nadležna za: a) reguliranje emitterskih i javnih telekomunikacionih mreža i usluga, uključujući izdavanje dozvola, (...) i definiranje osnovnih uslova za osiguravanje zajedničkih i međunarodnih komunikacionih sredstava." Član 4.: "1. Regulatorni principi emitiranja obuhvataju: a) zaštitu slobode izražavanja i raznolikosti mišljenja poštujući općeprihvaćene standarde ponašanja, nediskriminacije, pravičnosti, tačnosti i nepristrasnosti; (...) c) odvojenost emitera od političke	S1. Dugotrajno iskustvo u izdavanju dozvola/nadzoru/provođenju. W1. Ograničenja nadležnosti na emitovane (i s njima povezane online) medije. O1. Prilika za bolje usklađivanje rada sa standardima HR/HRBA i unapređenje saradnje sa MLJPI/povezanim tijelima BiH, uključujući i ponovno razmatranje transparentnosti vlasništva nad medijima/povezanost sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka. T1. Upitna podložnost političkom uticaju: potencijalni rizici u pogledu rada?⁴⁹	Jovana Čolić / Amela Odobašić / Azra Maslo	Široka regulatorna uloga u oblasti emitovanih medija. Transparentnost vlasništva nad medijima: RAK posjeduje neke djelomične relevantne podatke u vezi sa izdatim dozvolama za emitovane/s njima povezane online medije. Upitan status širih inicijativa (uključujući radnu grupu za izradu nacrtu MPK).

³⁹ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Council%20of%20Ministers/HR%20DECISION%20ENACTING%20THE%20LAW%20ON%20THE%20COUNCIL%20OF%20MINISTERS%2079-02.pdf>.

⁴¹ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/RTV-Communications/BH/HR%20DECISION%20ENACTING%20THE%20LAW%20ON%20COMMUNICATIONS%20OF%20BH%2052-02.pdf>

⁴⁹ Vidi npr. <https://sarajevotimes.com/cra-financially-fines-local-tv-for-allegedly-calling-for-the-murder-of-milorad-dodik/>

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	navedeni u čl. 3. i 4. ovog zakona, kao i u skladu sa sektorskim politikama Vijeća ministara. U obavljanju svojih dužnosti, Agencija djeluje u skladu s principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije. Članovi tijela Agencije, njeni zvaničnici i osoblje djeluju u interesu Bosne i Hercegovine i njenih građana u cjelini. ... 3. Ni Vijeće ministara ni ministri kao ni neko drugo lice ni na koji način ne miješaju se u donošenje odluka Agencije u pojedinačnim slučajevima."	kontrole i manipulacije, u cilju jačanja demokratskih principa i uspostavljanja tržišne ekonomije; (...) d) dozvole se dodjeljuju na osnovu procedura kojim se osiguravaju odgovarajući profesionalni standardi programskih sadržaja, tehničkog rada i finansiranje; e) oglašavanje putem emitera uređuje se u skladu s najboljom evropskom praksom." U pogledu slobode izražavanja: nadležna za davanje i nadzor nad poštivanjem uslova dozvole za emitovanje, uključujući odlučivanje po pritužbama (shodno članu 45. Zakona o komunikacijama iz 2002.) i određivanje kazni/primjenu izvršnih mjera (shodno članu 46.). Uslovi/kriteriji za izdavanje dozvole u vezi sa radio/audiovizuelnim medijskim uslugama u Pravilu RAK-a 77/2015 (AV)⁴³ i Pravilu 76/2015 (radio)⁴⁴, uključujući odgovornost nosilaca dozvole za emitovanje za povezane web stranice (iz 2021.).⁴⁵			

⁴³ Vidi: <https://rak.ba/en/articles/111>

⁴⁴ Vidi: <https://rak.ba/en/articles/112>

⁴⁵ Prema: <https://www.rak.ba/en/news/7673>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	Član 37.: "1. Shodno odredbama ovog zakona, dužnosti Agencije su: a) proglašavanje pravila u oblasti emitiranja i telekomunikacija i osiguranje njihovog poštivanja; b) izdavanje dozvola emiterima i operaterima telekomunikacija u skladu s odredbama ovog zakona i praćenje poštivanja uslova izdatih dozvola; (...) d) postavljanje zahtjeva za objavljivanjem i dostavljanjem informacija, koje su potrebne za propisno vršenje regulatornih obaveza; (...) i g) ostale dužnosti koje joj se dodijele u skladu s	Također, vidi član 16. Zakona o javnom RTV sistemu BiH: "Javni RTV servisi dužni su da poštuju pravila i propise Regulatorne agencije (...)." ⁴⁶ (Općenito, također pogledati članove 26, 27. i 28. Zakona o javnom RTV sistemu u pogledu programskih načela, realizacije, ograničenja). U pogledu slobode pristupa informacijama: RAK vodi registar korisnika dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga (shodno ovlaštenju za izdavanje dozvola). ⁴⁷ Do sada je objavljivanje podataka o direktnom/indirektnom vlasništvu sprečavala Agencija za zaštitu ličnih podataka (pogledati u nastavku) na osnovu EKLJP. ⁴⁸			

⁴⁶ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/RTV-Communications/BH/BH%20PBS%20SYSTEM%20LAW%2078-05.pdf>

⁴⁷ Vidi: <https://rak.ba/en/rf-licenses> i <https://rak.ba/en/brdsct-others-data> ili <https://rak.ba/bs-Latn-BA/brdsct-others-data> (napomena: na datum izrade ovog dokumenta, posljednji link vodi na praznu stranicu na engleskom).

⁴⁸ Vidi npr. izvještaj iz novembra 2022. u: <https://fena.ba/article/1293801/cra-more-than-40-percent-of-online-media-do-not-contain-an-imprint-and-cannot-be-held-accountable>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	ovim zakonom ili od strane Vijeća ministara." Članom 17. Zakona o ministarstvima nakon izmjena i dopuna iz 2009. godine (Službeni glasnik BiH, br. 103/09) priznata kao "nezavisna upravna organizacija".⁴² Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH ("Sl. list BiH", br. 83/17), revidiran je član 17. stav 1. tačka 9, što je rezultiralo brisanjem Regulatorne agencije za komunikacije BiH sa liste nezavisnih administrativnih organizacija.				

⁴² Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/BH/BH%20Law%20on%20Amendments%20to%20The%20Law%20on%20Ministries%20and%20Other%20Bodies%20of%20Administration%20103-09.pdf>. [Status ipak upitan: da li je brisana cijela/dio odredbe iz člana 2. izmjena i dopuna Zakona o ministarstvima iz 2017? (odnosi se na član 17. stav 1. tačka 9.)].

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvješćavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH (AZLP)	Osnovana u skladu sa članom 35. Zakona o zaštiti ličnih podataka iz 2006. godine kao organ nadležan za zaštitu ličnih podataka u BiH.⁵⁰ U pogledu opsega primjene (shodno članu 2. stav 1.): "Ovaj zakon primjenjuje se na lične podatke koje obrađuju svi javni organi, fizička i pravna lica, osim ako drugi zakon ne nalaže drugačije." Članom 17. Zakona o ministarstvima nakon izmjena i dopuna iz 2009. godine (Službeni glasnik BiH, br. 103/09) priznata kao "nezavisna upravna organizacija".⁵¹	Nadležna za nadzor/provođenje odredbi o zaštiti ličnih podataka na području BiH. Direktno relevantna za slobodu izražavanja i slobodu pristupa informacijama. Specifične nadležnosti: Nadležnosti Agencije za zaštitu ličnih podataka (shodno članu 40. stav 1. Zakona iz 2006.): "a) nadgledanje sprovođenja odredaba ovog Zakona i drugih zakona o obradi ličnih podataka; b) postupanje po podnesenim prigovorima nosioca podataka; (...) d) praćenje uslova za zaštitu ličnih podataka davanjem prijedloga za usvajanje ili izmjenu zakona koji se odnose na obradu ličnih podataka, te davanje mišljenja sa prijedlozima tih zakona i staranje o ispunjavanju kriterijuma zaštite podataka koji proističu iz međunarodnih sporazuma	S1. Etabilirani organ na državnom nivou, sa širokim nadležnostima/ovlastima. W1. Rašireno mišljenje da je pravni okvir zastario (nije usklađen sa GDPR-om). O1. Prilika za unapređenje/jačanje HRBA u pitanjima zaštite podataka, zakonodavno (sa MCP) i operativno. T1. Neuključivanje bi moglo biti rizično za ciljeve EEx-a u oblasti slobode pristupa informacijama/slobode izražavanja.	Vesna Pehar / Željka Vasković	Pitanje 1. Da li je pristup Agencije zaštiti podataka neopravdano konzervativan (vidi npr. vlasništvo nad medijima/transparentnost registra) - pravni osnov za mišljenje prema RAK-u? Pitanje 2. Status planiranja u pogledu ažuriranja zakona iz 2006. kako bi se inkorporirao GDPR.

⁵⁰ Vidi: Zakon o zaštiti ličnih podataka (Službeni glasnik BiH, br. 49/06), na: http://azlp.ba/images/PropisiEN/Law_on_Protection_of_Personal_Data.doc. Naknadne izmjene i dopune Zakona o zaštiti ličnih podataka (Službeni glasnik BiH, br. 76/11), na: <http://www.azlp.ba/images/PropisiEN/Law%20on%20Amendments%20to%20the%20Law%20on%20the%20Protection%20of%20Personal%20Data.doc>.

⁵¹ Vidi: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/BH/BH%20Law%20on%20Amendments%20to%20The%20Law%20on%20Ministries%20and%20Other%20Bo dies%20of%20Aministration%20103-09.pdf>.

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
		obavezujućih za Bosnu i Hercegovinu." I povezana ovlaštenja (shodno članu 40. stav 2.): "a) putem inspekcije nadzire da li se ispunjavaju obaveze propisane ovim zakonom; b) vodi Glavni registar; c) prima primjedbe i prigovore građana koje se odnose na kršenje ovog Zakona; d) donosi propise za sprovođenje, smjernice ili druge pravne akte, u skladu sa zakonom; e) nalaže da se blokiraju, brišu ili unište podaci, privremeno ili trajno zabrani obrada, upozorava ili opominje kontrolora; f) podnosi zahtjev za podnošenje prekršajnog postupka u skladu sa ovim zakonom; g) daje savjete i mišljenja u vezi sa zaštitom ličnih podataka; h) sarađuje sa sličnim organima u drugim državama; i) vrši druge dužnosti propisane zakonom; j) nadzire iznošenje ličnih podataka iz Bosne i Hercegovine."			

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
Agencija za državnu službu (ADS)	Shodno članu 62. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine iz 2002. godine. ⁵² - "1. 1. Vijeće ministara uspostavlja Agenciju za državnu službu i imenuje njenog direktora... 2. Agencija za državnu službu: a) osigurava: (...) 3.) obuku i razvitak državne službe;	Nema konkretno. Opća nadležnost za obuku državnih službenika.	S1. Etablirano tijelo za obuku. W1. Nepoznati kapaciteti/interesi. O1. Prilika za uvođenje HRBA u pogledu slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama u obuku državnih službenika. T1. Neuključivanje bi moglo naštetiti težnjama projekta, naročito u pogledu obuke.	Neven Akšamija	Potencijalno vrijedan partner za obuku. Dodatne informacije/angažman bi bili od koristi za procjenu potencijalnih razmjera učešća.
Agencija za statistiku BiH (ASBiH)	Osnovano Vijeće ministara 1997. Općenito djeluje u skladu sa Zakonom o statistici BiH iz 2004. ⁵³ Prema članu 8.: "1. Agencija je tijelo nadležno za obradu, distribuciju i utvrđivanje statističkih podataka Bosne i Hercegovine, u smislu	Nema direktno. Objavljivala prikupljene statističke podatke, uključujući one o kriminalu, komunikacijama (uključujući upotrebu IT), SDG-ovima, premda sve na relativno visokom nivou. ⁵⁴ ASBiH međutim ima potencijalno širok mandat.	S1. Etabliran organ sa snažnim mandatom uključujući i saradnju sa entitetskim zavodima za statistiku. W1. Pitanje granularnosti prikupljenih/dostupnih informacija o ljudskim pravima. O1. Prilika da se podrži uvođenje HRBA u rad, podrška unapređenju podataka vezanih naročito za ciljeve održivog razvoja (SDG).	Jasna Samardžić	- Pitanje u kojoj mjeri je ASBiH do sada bila uključena u prikupljanje/analizu podataka relevantnih za ljudska prava. - Opseg savjetovanja o praćenju slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama?

⁵² Dostupno na: <https://advokat-prnjavorac.com/legislation/Law-on-civil-service-in-the-Institutions-of-BiH.pdf>. Izmjene i dopune: <http://www.ohr.int/laws-of-bih/public-institutions/>.

⁵³ Vidi: <https://unstats.un.org/unsd/dnss/docViewer.aspx?docID=420#start>.

⁵⁴ Vidi općenito na: <https://bhas.gov.ba/Home/>

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	člana 3. (...) Agencija (e) prikuplja, obrađuje i distribuira statističke podatke Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima, a na osnovu podataka koje dostave entitetski zavodi, odnosno podataka koje neposredno prikupi Agencija. U te svrhe, Agencija može (i) prikupljati statističke podatke od bilo koje statističke jedinice u entitetima ako to smatra neophodnim za obavljanje svojih funkcija utvrđenih ovim zakonom i (ii) prikupljati podatke za svoje funkcije utvrđene ovim zakonom od institucija Bosne i Hercegovine, pravnih lica na državnom nivou, međunarodnih organizacija koje djeluju na teritoriji Bosne i Hercegovine i		O2. Može biti dobro pozicionirana za savjetovanje o tome kako osigurati pouzdanosti prikupljenih podataka za potrebe praćenja/izvještavanja u oblasti ljudskih prava u zemlji. T1. Neuključivanje ASBiH može dovesti do rizika od preklapanja sa postojećim statističkim inicijativama, što bi moglo uzrokovati troškove uslijed nepridruživanja.		

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	firmi u vlasništvu ili pod kontrolom stranih lica; f) kada je to neophodno za kompilaciju statističkih podataka na nivou Bosne i Hercegovine, zahtijeva od entitetskih zavoda da obezbijede podatke na nivou pojedinačnih statističkih jedinica , koji mogu uključivati povjerljive podatke u skladu sa ovim zakonom i povjerljive podatke u skladu sa entitetskim zakonima; g) zahtijeva od entitetskih zavoda da prikupljaju i obezbjeđuju statističke podatke za koje Agencija utvrdi da su neophodni za statističke podatke Bosne i Hercegovine; h) vrši distribuciju statističkih podataka Bosne i Hercegovine svim korisnicima, uključujući organe				

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	vlasti, institucije, društvene i ekonomske organizacije i javnost, čim se podaci utvrde na način da pristup podacima bude jednostavan i nepristrastan, uz korištenje odgovarajućih medija, te bez iznošenja povjerljivih podataka u javnost; i) podstiče saradnju između entitetskih zavoda i obezbjeđuje redovnu razmjenu podataka između zavoda;" "Statistički podaci Bosne i Hercegovine u smislu člana 2." To su (napomena, referenca se odnosi na član 3?): "Statistički podaci Bosne i Hercegovine" su podaci dobijeni iz date oblasti statističkih jedinica i obrađeni, odnosno distribuirani u okviru realizacije Programa, ili drugi statistički podaci				

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode informisanja, naročito praćenja/izvještavanja	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
	potrebni Bosni i Hercegovini, odnosno bilo koji statistički podaci koje prikupe državni organi, a odobri Agencija. U tom smislu, statistički podaci Bosne i Hercegovine ne uključuju statističke podatke koje entiteti Bosne i Hercegovine za svoje potrebe distribuiraju, odnosno objavljuju ("entitetska statistika"). Međutim, Agencija može zahtijevati od entiteta da u skladu sa odredbama ovog zakona dostave sve podatke iz entitetskih statistika, uključujući i dijelove pojedinih statističkih jedinica, koje Agencija smatra relevantnim za realizaciju Programa."				

Druga javna tijela BiH

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Osnovana Zakonom o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine iz 2000. godine (Zakon o ombudsmanu).⁵⁵ Shodno članu 1. "Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena u cilju promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba (...)". Osnova za rad i funkcionisanje Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine sadržana je u Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma o miru za BiH, a HRO je počeo s radom 1996. godine.	Opća nadležnost u oblasti promocije/zaštite ljudskih prava. Glavna ovlaštenja propisana članovima 2-7. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava. Primarni fokus na razmatranju predstavlja koje se odnose na "slabo funkcioniranje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od strane bilo kojeg tijela vlasti u Bosni i Hercegovini" (član 2. stav 1.). Shodno članu 2. stav 3. ombudsman za ljudska prava može "poduzimati opće istrage", a prema članu 2. stav 4. može "preporučiti odgovarajuće pojedinačne i/ili opće mjere". Već dugo podnose izvještaje NHRI uz izvještaje BiH.⁵⁶ Direktna nadzorna uloga u pogledu slobode pristupa informacijama prema važećem zakonodavstvu BiH (vidi naročito član 22. stav 1. tačka c, "predlaže uputstva za primjenu ovog zakona svim nadležnim ministarstvima	S1. Etabliровано tijelo sa snažnim mandatom, uključujući i slobodu izražavanja i slobodu pristupa informacijama. W1. Pitanje u kojoj mjeri je uspostavljena saradnja sa državnim/entitetskim institucijama. W2. Ograničena formalna ovlaštenja. O1. Prilika da se podrži tješnja saradnja između Ombudsmena za ljudska prava i institucija BiH/entiteta u međunarodnom izvještavanju. T1. Potencijalni prostor za slabljenje uloge Ombudsmena za ljudska prava u pogledu slobode pristupa informacijama u kontekstu nacrta zakona, što bi se moglo odraziti na HRBA u slobodi pristupa informacijama.	Alma Mehonić Kišić / Ivona Ražnatović	U pogledu Slobode pristupa informacijama - bilo bi korisno sagledati rizike od ukidanja zakonske mogućnosti nadzora slobode pristupa informacijama koju vrši Ombudsman za ljudska prava, prema predloženom novom Nacrtu zakona BiH.

⁵⁵ Vidi na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/008%20-%20HUMAN%20RIGHTS%20OMBUDSMAN%20OF%20BOSNIA%20AND%20HERZEGOVINA/BH%20Law%20on%20the%20Human%20Rights%20Ombudsman%2032-00.pdf> s kasnijim izmjenama i dopunama.

⁵⁶ Vidi npr. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCCPR%2FNHS%2FBIH%2F26481&Lang=en

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
		u Bosni i Hercegovini, u koordinaciji sa institucijama ombudsmana Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske".			
Centralna izborna komisija BiH (CIK BiH)	Izborni zakon BiH iz 2001. (opsežne izmjene i dopune). ⁵⁷	Direktan formalni nadzor slobode izražavanja, uključujući (izričito) govor mržnje i medije u pogledu izbora. U vezi sa navedenim, obratiti pažnju posebno na sljedeće odredbe: član 7.3.: (1) Kandidatima i pristalicama političkih stranaka, listi nezavisnih kandidata, listi pripadnika nacionalnih manjina i koalicija, kao i nezavisnim kandidatima i njihovim pristalicama, te zaposlenima ili na drugi način angažiranim u izornoj administraciji nije dozvoljeno: (...) 3) sprječavati novinare da obavljaju svoj posao u skladu sa pravilima profesije i izbornim pravilima; 7) koristiti se jezikom koji bi nekoga mogao navesti ili podstaći na nasilje ili širenje mržnje, ili objavljivati ili upotrebljavati slike, simbole, audio i video zapise, SMS poruke, internet komunikacije ili druge materijale koji	S1. Izuzetno iskusna institucija koja radi u skladu sa detaljnim pravnim okvirom. S2. Korisna zakonska definicija govora mržnje. S3. Moguće da ima evidenciju o događajima/učestalosti govora mržnje, postupanja medija u vezi sa izborima. W1. Mandat ograničen na pitanja izbora. O1. Prilika za uvođenje HRBA u rad CIK-a. O2. Prilika za širenje iskustava/naučenih lekcija CIK-a u pogledu slobode izražavanja na institucije na nivou BiH/entiteta. T1. Neuključivanje bi moglo ograničiti dugoročne izgleda za EFEx/održivo unapređenje slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama.	Suad Arnautović	Vrijedno iskustvo u pogledu uvrštavanja definicije govora mržnje u zakonodavni okvir. Pitanje: Član 16.17. Izbornog zakona iz 2001. godine propisuje da "...Politički subjekti svoje primjedbe na sadržaj u štampanim medijima u vezi sa praćenjem izborne kampanje upućuju Vijeću za štampu." Imati u vidu kvazi-zakonsku ulogu Vijeća za štampu: moguće implikacije na, primjerice, odgovornost centralnih institucija u BiH za održavanje Vijeća za štampu?

⁵⁷ Vidi općenito: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/004%20-%20Election%20Law%20of%20Bosnia%20and%20Herzegovina/BH%20Election%20Law%2023-01.pdf> i <http://www.ohr.int/laws-of-bih/election-legislation/>. Za neslužbeni prevod na engleski (prije najnovijih izmjena i dopuna iz oktobra 2022.), vidi: https://www.izbori.ba/Documents/documents/ZAKONI/BiH_Election_Law_last_consolidated_version.pdf

Institucija	Zakonski osnov/ograničenja ovlaštenja	Mandat u pogledu slobode izražavanja/slobode pristupa informacijama	SWOT	Fokalna tačka/e	Napomene
		moгу tako djelovati". Kazne su propisane članom 19.9(1)(11). "Govor mržnje" je definisan u članu 1.1. stav 2. kako slijedi: "svaki oblik javnog izražavanja ili govora koji izaziva ili potiče mržnju, diskriminaciju ili nasilje protiv bilo koje osobe ili grupe osoba, na osnovu rase, boje kože, nacionalnosti, pola ili vjere, etničkog porijekla ili bilo koje druge lične karakteristike ili orijentacije koja podstiče na diskriminaciju, neprijateljstvo i nasilje". U pogledu medija/slobode izražavanja općenito u vezi sa izborima, pogledati član 16. uključujući detaljne zahtjeve u odnosu na, primjerice, nezavisnost, izbalansiranost, transparentnost i pravičnost medija. Pogledati općenito član 16.1.: "Mediji u BiH će pravično, profesionalno i stručno pratiti izborne aktivnosti uz dosljedno poštivanje novinarskog kodeksa, te opće prihvaćenih demokratskih principa i pravila, posebno osnovnog principa slobode izražavanja."			

Entitetska/poddržavna tijela

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
Vlada Federacije BiH ⁵⁸	Opšte: Istovremena nadležnost FBiH (i kantona) za „jamčenje i provođenje ljudskih prava“ u skladu sa Ustavom FBiH (čl. III. 2)⁵⁹, ali prema čl. 3. „U skladu sa potrebama, nadležnosti iz člana 2. mogu biti ostvarivane zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti.“. U skladu sa Ustavom institucije FBiH imaju ograničenu isključivu nadležnost, uključujući: „(c) utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou ... (e) suzbijanje terorizma, međukantonalnog	Razno: u skladu sa Opštim okvirnim sporazumom za mir, FBiH i institucije su nadležni – u većoj ili manjoj mjeri istovremeno sa kantonalnim organima – za reguliranje širokih područja koja utiču na slobodu izražavanja i slobodu informisanja. U pogledu nadležnosti institucija FBiH u skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave br. 56/02 (Zakon o ministarstvima FBiH):⁶⁰ Ministarstvo pravde FBiH ima opštu nadležnost za: „ostvarivanje nadležnosti Federacije u oblastima, a naročito pravosudnih institucija i uprave ... pružanje pomoći u edukaciji sudija i tužilaca; udruživanje u političke organizacije i udruženja građana ...“ U sastavu MP FBiH nalazi se i Zavod za javnu upravu FBiH koji je nadležan za:	S1. U pogledu pravnih pitanja u oblasti slobode izražavanja (uključ. parnična/krivična) i slobode informisanja (entitetski zakon) potencijalno bolje upoznata sa konkretnom problematikom od državnih organa. W1. Podjela nadležnosti tijela FBiH sa kantonima. Potencijalni problemi u identifikiranju / upravljanju odnosa sa nadležnim tijelima. O1. Prilika za integraciju HRBA u zakonodavne/nadzorne aktivnosti i unapređenje učešća u praćenju/izvještavanju. T1. Neuključivanje može ograničiti potencijalni uticaj projekta / promoviranje	Ministarstvo pravde FBiH („FMP“): Anja Galić Federalno ministarstvo okoliša i turizma („FMOIT“): Nasiha Pozder / Mehmed Cero Ured Vlade FBiH za evropske integracije („UVFBIHEI“): Vjekoslav Čamber Agencija za državnu službu Federacije („ADS FBiH“): Samra Ljuca	Nalazi analize: - FMP ključno za slobodu informisanja. - Federalno ministarstvo okoliša i turizma potencijalno ključno za Aarhusku konvenciju (potrebne dodatne informacije). - Ured Vlade FBiH za evropske integracije i Agencija za državnu službu Federacije potencijalno značajne za planiranje/provođenje obuka. - Potencijalno dodatna nadležna tijela FBiH?

⁵⁸ Pogledati uopšteno Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave (SG BiH, br. 48/11, 01/08/2011) na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/New2015/FBH%20Law%20on%20Amendments%20to%20the%20Law%20on%20Federation%20Ministries%2048-11.pdf> izmijenjen.

⁵⁹ Pogledati: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/001%20-%20Constitutions/FBH/FBH%20CONSTITUTION%20FBH%201-94%20and%2013-97.pdf>

⁶⁰ <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Ministries/FBH/HR%20DECISION%20ENACTING%20THE%20LAW%20ON%20FEDERATION%20MINISTRIES%2056-02.pdf>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	kriminala, neovlašćene trgovine drogom i organiziranog kriminala. ... (g) utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture.“	„organizovanje stručnog obrazovanja i usavršavanja službenika [uprave FBiH]“.⁶¹ U skladu sa čl. 10 Zakona o ministarstvima FBiH, „Federalno ministarstvo prometa i komunikacija“ je nadležno za „telekomunikacije i poštu osim uspostavljanja i funkcioniranja zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih uređaja.“ (U praksi, RAK ima nadležnost u cijeloj BiH, uključujući FBiH.) U skladu sa čl. 18 Zakona o ministarstvima FBiH, „Federalno ministarstvo okoliša i turizma“ je, između ostalog, nadležno za „usmjeravanje dugoročnog razvoja upotrebe prirodnih resursa“. U skladu sa čl. 20a. (koji je dodat članom 4 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima FBiH, SG BiH 8/06) također nadležno za „upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije koji se odnose na: ekološku zaštitu zraka, vode i zemlje, izradu strategije i politike zaštite zraka, vode i zemlje ...“ Ministarstvo je također	slobode izražavanja/slobode informisanja.		

⁶¹ U skladu sa čl. 7 Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		uključeno u pitanja vezana za Aarhusku konvenciju (pogledati u nastavku). Ured Vlade FBiH za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije : „Ovaj odjel sarađuje sa imenovanim koordinatorima za EU (državnim službenicima) zaposlenim u ministarstvima Vlade FBiH. Njegov glavni zadatak je pregled nacrtu zakonskih/podzakonskih akata prije njihovog podnošenja Vladi FBiH u smislu njihove usklađenosti sa pravnom stečevinom EU, kao i usklađenosti sa Ustavom i pravnim sistemom FBiH.“⁶² Ured Vlade FBiH za evropske integracije (osnovan 2013).⁶³ Ovo tijelo je, između ostalog zaduženo za: „Izradu metodologije i smjernica, kao i sveukupnu koordinaciju poslova u procesu evropskih integracija iz nadležnosti Vlade Federacije, federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave, osim			

⁶² <http://bih-parliamentary-twinning.eu/en/office-of-government-of-federation-of-bih-for-legislation-and-harmonization-with-eu-regulations>

⁶³ Uredba o Uredu Vlade FBiH za evropske integracije, objavljena u Službenim novinama FBiH dana 13. novembra 2013, br. 89/2013. Nije dostupno na engleskom jeziku, ali uopšteno o ovim tijelima pogledati: http://80.65.161.138/english/uredi%20i%20sluzbe_v2/zaknodavstvo.php i http://80.65.161.138/english/uredi%20i%20sluzbe_v2/integracije.php.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		poslova harmonizacije pravne stečevine.”⁶⁴ Agencija za državnu službu Federacije.⁶⁵ Nadležna, između ostalog, (u skladu sa čl. 64 Zakona o državnoj službi FBiH) za „organizaciju i realizaciju stručnog obrazovanja i usavršavanja državnih službenika ...“ Zavod za statistiku Federacije BiH: Priznat kao „samostalna federalna upravna organizacija u skladu sa čl. 24 i 25 Zakona o ministarstvima FBiH. U skladu sa čl. 25: „Federalni zavod za statistiku vrši stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije koji se odnose na statistička istraživanja u Federaciji, a naročito na: utvrđivanje jedinstvene metodologije statističkih istraživanja, jedinstvene statističke standarde, razvijanje statističkog informacionog sistema kao dijela jedinstvenog sistema informisanja; uvođenje i vođenje administrativnih i statističkih			

⁶⁴ Pogledati: http://80.65.161.138/english/uredi%20i%20sluzbe_v2/integracije.php.

⁶⁵ Osnovana u skladu sa Zakonom o državnoj službi Federacije Bosne i Hercegovine (SG BiH, br. 29/03), uključujući izmjene i dopune. Pogledati: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Civil%20Service/FBH/FBH%20LAW%20ON%20CIVIL%20SERVICE%2029-03.pdf>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		registara (prostornih jedinica, stanovništva, preduzeća, samostalnih radnji i dr.), evidencije propisane zakonom, razmjenjivanje statističkih podataka sa drugim državama i međunarodnim organizacijama proisteklih iz obaveza utvrđenih međunarodnim ugovorima i u skladu sa zakonom na državnom nivou kojim se uređuje ovo pitanje.“ U pogledu izričitih <u>zakonskih nadležnosti</u>: U pogledu slobode informisanja: Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (SN FBiH, br. 32/01, 48/11).⁶⁶ U skladu sa čl. 24 Ministarstvo pravde FBiH je nadležno za efikasno provođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH.⁶⁷ (Napominjemo također nadzornu ulogu IOZLIP-a kao nasljednika IOZLIP FBiH.)			

⁶⁶ Dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/Freedom%20of%20Access%20to%20Information/FBH/FBH%20-%20Freedom%20of%20Access%20to%20Information%20Act%2032-01.pdf>

⁶⁷ „(1) Federalni ministar pravde dužan je da poduzme sve odgovarajuće mjere, naročito uključujući izdavanje uputstava za efikasno provođenje ovog zakona.“

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		Pogledati također: Zakon o zaštiti okoliša FBiH (2021)⁶⁸ sa odredbom o „pristupu informacijama o okolišu i učešću javnosti u oblasti zaštite okoliša“. U skladu sa čl. 23 stav c), Ministarstvo okoliša i turizma FBiH „uspostavlja i upravlja sistemom izvještavanja i informisanja o okolišu“ u FBiH. U pogledu slobode izražavanja/javne radiodifuzije: Zakon o radio-televiziji Federacije Bosne i Hercegovine br. 158/02⁶⁹ U skladu sa čl. 7: „RTV FBiH je obvezna u potpunosti poštivati pravila i propise Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: CRA), ukoliko oni nisu u suprotnosti sa ovim zakonom. RTV FBiH podliježe svim postojećim CRA sankcijama za neispunjavanje pravila i propisa izuzev oduzimanju dozvole i suspenziji.“ U pogledu slobode izražavanja/klevete pogledati:			

⁶⁸ SN FBiH, br. 15/21. Pogledati na: <https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC204063>. (Nije pronađen tekst na engleskom jeziku.)

⁶⁹ Dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/RTV-Communications/FBH/LAW%20ON%20THE%20RTV%20OF%20THE%20FBH%2025-02.pdf>, uključujući izmjene i dopune.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		Zakon o zaštiti od klevete FBiH (2002). ⁷⁰ Krivični zakon i Zakon o krivičnom postupku FBiH, kao ni Ministarstvo unutrašnjih poslova nisu obuhvaćeni postojećim područjem.			
Kantonalne vlade u Federaciji BiH	U skladu sa čl. III. 4 Ustava FBiH: „Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti. Posebno su nadležni za: (a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga... (i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji.“	Regulatorni aranžmani se razlikuju u kantonima i uključuju, između ostalog, ustav, ⁷¹ policiju i RTV. Kantoni također imaju, na primjer, svoje agencije za zaštitu okoliša . U pogledu slobode informisanja: kantoni u FBiH obuhvaćeni Zakonom o slobodi pristupa informacijama. ⁷² U pogledu slobode izražavanja: U vezi sa građansko pravnom odgovornošću za klevetu pogledati odgovarajući zakon FBiH. Pravni režimi FBiH također važe i po pitanju krivičnog zakona / postupka.	S1. Vjerovatno dobra upoznatost sa problematikom slobode izražavanja i slobode informiranja u praksi. ⁷³ W1. Različiti regulatorni aranžmani. Glavni aspekti rada u oblasti slobode izražavanja i slobode informisanja obuhvaćenih pravnim režimima FBiH. W2. Problemi vezani za učešće u smislu djelokruga/kapaciteta s obzirom na broj potencijalnih tijela koja bi učestvovala. O1. Prilika za integraciju HRBA u aktivnosti vezane za	/	Glavne aktere na kantonalnom nivou je načelno teško identificirati s obzirom na broj tijela/nadležnosti. Možda bi bolje bilo analizirati mogućnost učešća u aktivnostima obuke kroz institucije FBiH.

⁷⁰ Zakon o zaštiti od klevete FBiH (SN FBiH, br. 59/02). Pogledati: <https://advokat-prnjavorac.com/legislation/Law-on-protection-against-defamation-of-the-Federation-Bosnia-and-Herzegovina.pdf> i <http://www.ohr.int/decision-enacting-the-law-on-protection-against-defamation-of-the-federation-of-bosnia-and-herzegovina/>. Također: http://english.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=209%3Azakon-o-zatiti-od-klevete-fbih&catid=9%3AJournalists-laws&Itemid=12&lang=en

⁷¹ Pogledati npr. kantonalne ustave sa izmjenama i dopunama na: <http://www.ohr.int/laws-of-bih/constitutions-2/>.

⁷² Pogledati npr. <https://pravosudje.ba/vstvfo/E/10/article/106654>

⁷³ Pogledati npr. <https://safejournalists.net/bh-journalists-public-protest-to-the-moi-of-tuzla-canton-over-illegal-treatment-of-rtv-slom-crew/>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
			slobodu izražavanja/slobodu informisanja. T1. Neuključivanje može ugroziti efikasno uvođenje HRBA u problematiku zbog operativnih uloga, naročito kada je riječ o policiji, sudovima.		
Vlada Republike Srpske	Prava vezana za slobodu izražavanja zajamčena čl. 25, 26, 27 Ustava RS. ⁷⁴ Uloge/nadležnosti Vlade i ministarstava propisane Zakonom o ministarstvima Republike Srpske: ⁷⁵	U pogledu <u>nadležnosti institucija RS</u> u skladu sa Zakonom o ministarstvima Republike Srpske („Zakon o ministarstvima RS“). ⁷⁶ U skladu sa čl. 7, Ministarstvo pravde RS „vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na ostvarivanje nadležnosti Republike Srpske u oblasti... pravosudnih institucija i upravnog nadzora nad radom pravosudne uprave... pružanja pomoći u edukaciji sudija i tužilaca... staranje o primjeni organizacionih normi i prikupljanju podataka	S1. U pogledu pravnih pitanja u oblasti slobode izražavanja (uključ. parnična/krivična) i slobode informisanja (entitetski zakon) potencijalno bolje upoznata sa konkretnom problematikom od državnih organa. W1. Politički kontekst može otežati efikasno uključivanje. ⁸⁴ O1. Prilika za integraciju HRBA u zakonodavne/nadzorne aktivnosti i unapređenje	Ministarstvo pravde RS („MP RS“): Slobodan Zec Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS („MZPUGE RS“): [X] Ministarstvo za evropske integracije i	Nalazi analize: - MP RS ključno za slobodu informisanja. - Uloga/aktivnosti MZPUGE RS u vezi sa Aarhuskom konvencijom: potrebne dodatne informacije - MZEIMS RS i ADU RS potencijalno značajni za planiranje/realizaciju obuke.

⁷⁴ Pogledati: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/001%20-%20Constitutions/RS/RS%20CONSTITUTION%20OF%20REPUBLIKA%20SRPSKA.pdf> naknadno izmijenjen.

⁷⁵ SG RS, br. 70/02. Pogledati: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/oth-legist/doc/RS-Law-on-Ministries.doc> (Napomena: službeno objavljen na web stranici OHR-a. Potencijalne naknadne izmjene i dopune nisu pomenute.)

⁷⁶ <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/001%20-%20Constitutions/RS/RS%20CONSTITUTION%20OF%20REPUBLIKA%20SRPSKA.pdf>

⁸⁴ Pogledati komentare u: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/country_22_6093 („Tokom značajnog dijela izvještajnog perioda, Republika Srpska je preduzimala korake na jednostranom preuzimanju državnih nadležnosti (uključujući one u oblasti poreza, pravosuđa, odbrane i bezbjednosti), te urušavanju državnih institucija, ugrožavajući izgleda zemlje za pristupanje EU kako je navedeno u Mišljenju Evropske komisije. Preduzeti su određeni zakonodavni koraci na povlačenju Republike Srpske iz ključnih državnih tijela i formiranju paralelnih tijela na entitetskom nivou.“). Slična aktuelna pitanja.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		prekršajne statistike ... aktivno učestvuje u postupku primjene, izrade i usvajanja zakonskih projekata iz svoje nadležnosti; daje stručna mišljenja u pogledu zakonskih projekata na zahtjev ostalih ministarstava i drugih ovlašćenih organa..." U skladu sa čl. 13 Zakona o ministarstvima RS, „Ministarstvo saobraćaja i veza vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na... sistem veza; radio veze; poštanski, telegrafski i telefonski saobraćaj; telekomunikacije, telekomunikacionu infrastrukturu radiodifuznog sistema; vođenje politike koordinacije..." U skladu sa čl. 15 „Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na ... integralnu zaštitu kvaliteta životne sredine i njeno unapređenje putem istraživanja, planiranja upravljanja i mjera zaštite; zaštite dobara od opšteg interesa, prirodnih resursa, prirodnog i kulturnog nasljeđa; inspekcijski nadzor u oblasti prostornog uređenja,	učesća u praćenju/izvještavanju HRBA. T1. Neuključivanje može ograničiti potencijalni uticaj projekta / promoviranje slobode izražavanja/slobode informisanja.	međunarodnu saradnju RS („MZEIMS RS“): <i>Dajana Stupar / Nada Pejnović</i> Agencija za državnu upravu („ADU RS“): <i>Daria Milošević / Dalibor Čopić</i>	

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		građevinarstva, komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine, ostvarivanje saradnje sa relevantnim ministarstvima i institucijama iz Federacije BiH.“⁷⁷ U skladu sa čl. 17 „Ministarstvo za ekonomske odnose i koordinaciju vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na: ... praćenje i koordinacija aktivnosti, koje su obaveza RS, na ispunjenju zahtjeva za uključivanje u evropske integracione tokove kroz uspostavu jedinstvenog ekonomskog prostora sa krajnjim ciljem punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji ...“ U skladu sa Zakonom o republičkoj upravi RS iz 2018. godine, Ministarstvo za ekonomske odnose i koordinaciju je prestalo sa radom i njegove nadležnosti su prenijete na Ministarstvo za evropske integracije i međunarodnu saradnju i Ministarstvo privrede i preduzetništva.			

⁷⁷ Sadašnja web stranica Vlade RS se odnosi na “Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije”. U nedostatku izmjena i dopuna Zakona o RSM na engleskom jeziku, pretpostavlja se da se ovo za sadašnje svrhe odnosi na isto ministarstvo. (vidi:[link](#))

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		U nadležnosti Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju spadaju: „upravni i drugi stručni poslovi koji se odnose na: praćenje ispunjavanja i ispunjavanje obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (u daljem tekstu: SSP) i izvještavanje o tome; provođenje i koordinaciju aktivnosti u vezi sa ispunjavanjem obaveza u procesu pridruživanja i pristupanja EU u okviru Poglavlja 1, 3 i 22 pravne tekovine Evropske unije i Političkih kriterijuma; ostvarivanje koordinacije republičkih organa uprave u sprovođenju aktivnosti iz oblasti evropskih integracija u skladu sa republičkim propisima; ... koordinaciju usklađivanja republičkog zakonodavstva sa propisima Evropske unije i praksom i standardima Savjeta Evrope; učešće u izradi normativnih akata u cilju njihovog usklađivanja sa propisima Evropske unije i praksom i standardima Savjeta Evrope; koordinaciju izrade i praćenje republičkih planova i programa usklađivanja republičkog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i praksom i			

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		standardima Savjeta Evrope; stručnu podršku republičkim organima uprave i drugim republičkim institucijama i koordinaciju njihovog učešća u procesu usklađivanja zakonodavstva; saradnju sa radnim tijelima Narodne skupštine u oblasti usklađivanja republičkog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i praksom i standardima Savjeta Evrope; ... pripremu i sprovođenje Programa opšteg stručnog usavršavanja iz oblasti evropskih integracija ... koordinaciju republičkih organa uprave u oblasti sprovođenja postprijemnih obaveza BiH proisteklih iz članstva u Savjetu Evrope i saradnja sa tijelima Savjeta Evrope; davanje mišljenja na akte Savjeta Evrope; izrada zakonskih i podzakonskih akata iz nadležnosti Ministarstva, i druge poslove u skladu sa zakonom.“ U čl. 27 Zakona o ministarstvima RS također se navode i sljedeće „republičke upravne organizacije“: „1. Republički zavod za statistiku, 2. Republički sekretarijat za zakonodavstvo, 3. Agencija za državnu upravu“.			

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		U skladu sa čl. 28, „Republički zavod za statistiku vrši stručne i druge poslove koji se odnose na: statistička istraživanja u Republici; prikupljanje, obrađivanje, analiziranje i objavljivanje statističkih podataka i izdavanje statističkih publikacija u okviru jedinstvenog statističkog sistema i programa statističkih istraživanja od interesa za Republiku, privredne komore i druga udruženja; proučavanje i unapređivanje jedinstvene metodologije statističkih istraživanja; razvijanje statističkog informacionog sistema; organizaciju i funkcionisanje statističke službe i vođenje jedinstvenih registara (stanovništva, preduzeća, ustanova, samostalnih radnji, prostornih jedinica i dr.) i evidencija propisanih zakonom; sarađuje sa Agencijom za statistiku Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine; i vrši druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.“ U skladu sa čl. 38, „Republički sekretarijat za zakonodavstvo vrši			

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		stručne poslove koji se odnose na: izgrađivanje, praćenje i unapređivanje pravnog sistema; obezbjeđivanje usaglašenosti propisa i opštih akata u pravnom sistemu u postupku njihovog donošenja i staranja o njihovoj normativno-tehničkoj i jezičkoj valjanosti ...“ Konačno, u skladu sa čl. 41 „Agencija za državnu upravu i je nezavisno i samostalno stručno tijelo, koje (između ostalog) ... obavlja upravne i druge stručne poslove koji se odnose na: ... pripremanje i sprovođenje programa obučavanja i profesionalnog usavršavanja državnih službenika; uspostavljanje najviših standarda, pravila i procedura rukovođenja u organima državne uprave ... obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.“ Ista uloga /nadležnosti propisane u čl. 6 Zakona o administrativnoj službi u			

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		upravi Republike Srpske (2002) sa izmjenama i dopunama.⁷⁸ U pogledu izričitih <u>zakonskih nadležnosti</u>: Sloboda informisanja: Zakon o slobodi pristupa informacijama (Republika Srpska).⁷⁹ U skladu sa čl. 24 stav (2) . Ministarstvo pravde RS je nadležno za obezbjeđenje „propisanog i efikasnog provođenja“ Zakona o slobodi pristupa informacijama RS.⁸⁰ (Napominjemo također nadzornu ulogu IOZLJP-a kao nasljednika IOZLJP RS.) Pogledati također: Zakon o zaštiti životne sredine RS (2012).⁸¹ Zakon propisuje omogućavanje „pristupa informacijama o okolišu i učešće javnosti u oblasti zaštite okoliša“. Član 12 stav (2) ovog zakona			

⁷⁸ SG RS, br. 16/02. Pogledati na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/009%20-%20PUBLIC%20ADMINISTRATION/Civil%20Service/RS/RS%20LAW%20ON%20CIVIL%20SERVICE%20IN%20THE%20RS%20ADMINISTRATION%2016-02,%2062-02,%2038-03.pdf> uključujući naknadne izmjene i dopune.

⁷⁹ SG RS, br. 20/01. Dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/011%20-%20PUBLIC%20INFORMATION/Freedom%20of%20Access%20to%20Information/RS/Freedom%20of%20Access%20to%20Information%20Act%2020-01.pdf>.

⁸⁰ „(1) Federalni ministar pravde dužan je da poduzme sve odgovarajuće mjere, naročito uključujući izdavanje uputstava za efikasno provođenje ovog zakona.“

⁸¹ Zakon o zaštiti životne sredine RS iz 2012. dostupan na: https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/The%20Law%20on%20Environmental%20Protection_297371538.pdf.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		propisuje: „Ministarstvo nadležno za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju ... i jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: nadležni organi) dužni su da pomažu i razvijaju svijest javnosti omogućavajući dostupnost informacija široj javnosti.“ (Pogledati također uopšteno čl. 33-42 zakona iz 2012) U pogledu slobode izražavanja/ javne radiodifuzije: Zakon o radio-televiziji Republike Srpske (SG RS, br. 49/06).⁸² U skladu sa čl. 11 (isto kao RTV FBiH) „[Javni radio-televizijski servis Republike Srpske] je dužan poštivati pravila i propise [RAK]...” U pogledu slobode izražavanja/klevete pogledati: Zakon o zaštiti od klevete RS (2001).⁸³ Krivični zakon i Zakon o krivičnom postupku RS, kao ni Ministarstvo unutrašnjih poslova nisu			

⁸² Pogledati na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/New2015/RS%20Law%20on%20Public%20Broadcasting%20Service%2049-06.pdf> uključujući izmjene i dopune.

⁸³ Zakon o zaštiti od klevete Republike Srpske (SG RS, br. 37/01). Pogledati: http://english.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=210%3Azakon-o-zatiti-od-klevete-rs&catid=9%3Ajournalists-laws&Itemid=12&lang=en

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		obuhvaćeni postojećim područjem.			
Brčko distrikt: gradonačelnik Distrikta, zamjenik gradonačelnika, glavni koordinator, šefovi odjeljenja ⁸⁵	Statut Brčko distrikta. ⁸⁶ Čl. 8 propisuje nadležnosti javnih organa vlasti Distrikta vezane za zaštitu životne sredine, pravosuđe i pravne usluge i „ostale nadležnosti neophodne za funkcioniranje Distrikta kao jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave ...“.	Uopšteno: Statut Brčko distrikta (čl. 1 stav (4)) propisuje da, tamo gdje entiteti ne izvršavaju funkcije/ovlaštenja, „važeći zakoni i odluke institucija Bosne i Hercegovine, direktno su primjenljivi na cijeloj teritoriji Distrikta.“ U pogledu <u>nadležnosti institucija Brčko distrikta</u>: Uopšteno u skladu sa čl. 52 stavom (2) Statuta Brčko distrikta (Odgovornosti gradonačelnika): „Gradonačelnik je odgovoran za sprovođenje zakona Bosne i Hercegovine i Distrikta“. Agencija za državnu službu: nisu pronađeni zakoni/propisi na engleskom jeziku.	S1. Dobra upoznatost sa situacijom u Brčko distriktu. W1. Potencijalno ograničeni kapaciteti. O1. Prilika za integraciju HRBA u pristupe Brčko distrikta u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja. T1. Teško utvrditi obim poteškoća / pravilan obim uključivanja Brčko distrikta. Potrebne dodatne informacije (Pogledati dio „Napomene“.)	Željko Antić	Vjerovatno bi bilo korisno uključivanje tijela Brčko distrikta (barem) u obuku, uključ. planiranje. Također ispitati kojim podacima (u oblasti slobode izražavanja i slobode informisanja) organi Brčko distrikta raspolažu kada je riječ o praćenju/izvještavanju. Potrebne dodatne informacije.

⁸⁵ Dodatne korisne informacije mogu se naći u: Karnavas, Michael G. “Creating the Legal Framework of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina: A Model for the Region and Other Postconflict Countries.” / “Stvaranje pravnog okvira Brčko distrikta Bosne i Hercegovine: Model za regiju i druge post-konfliktne zemlje.” / The American Journal of International Law 97, br. 1 (2003): 111–31.

⁸⁶ SG Brčko distrikta BiH („SG BD-BiH“) 3/07, dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/002%20-%20Statute%20of%20the%20Brcko%20District%20of%20Bosnia%20and%20Herzegovina/BDBH%20Statute/BD%20Statute%20of%20the%20Brcko%20District%20of%20Bosnia%20and%20Herzegovina%203-07.pdf>. Pogledati također izmjene i dopune.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		U pogledu izričitih <u>zakonskih nadležnosti</u>: U pogledu slobode informisanja, uopšteno u skladu sa čl. 17 Statuta Brčko distrikta: „(1) Sve institucije Distrikta poštuju slobodu informisanja. Zvaničnici Distrikta će osigurati javni uvid u aktivnosti Distrikta, javne dokumente, odluke i zvanične sastanke, blagovremenim, tačnim i potpunim davanjem informacija.“ Pogledati također: Uputstvo za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.⁸⁷ Odredbe slične onima iz zakona FBiH/RS propisane u čl. 10 Zakona o zaštiti životne sredine Brčko distrikta u pogledu pristupa informacijama koje se odnose na životnu sredinu (u čl. 10).⁸⁸ U pogledu slobode izražavanja pogledati (između ostalog): Zakon			

⁸⁷ SG BD-BiH, br. 26/04. Dostupno na: <https://ombudsmen.gov.ba/Download.aspx?id=124&lang=EN>. (Citati prevedeni pomoću aplikacije Google Translate.)

⁸⁸ Pogledati: SG BD-BiH, br. 24/04. Dostupno na: <https://skupstinabd.ba/3-zakon/sr/Zakon%20o%20zas--titi%20z--ivotne%20sredine/000%2024-04%20Zakon%20o%20zas--titi%20z--ivotne%20sredine.pdf> uključujući naknadne izmjene i dopune.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		o zaštiti od klevete Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. ⁸⁹			

Sudski i tužilački organi

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
Sudstvo: Razno	Akti kojima se osnivaju sudski organi na različitim nivoima: - Državni nivo • Ustavni sud • Sud BiH (Ustav BiH, Zakon o sudovima BiH) - Entitetski nivo (a) FBiH • Ustavni sud FBiH • Vrhovni sud • kantonalni sudovi • općinski sudovi	Različit u skladu sa važećim parničnim/krivičnim zakonima i nadležnostima. U pogledu slobode izražavanja pogledati npr. Krivični zakon Bosne i Hercegovine: „Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.“ (član 145a. stav 1).⁹¹	S1. Veliko iskustvo u oblasti problematike slobode izražavanja (posebno) u različitim sudovima/na različitim nivoima. W1. Dugotrajni problemi vezani za nezavisnost, nepristrasnost pravosuđa.⁹⁵ W2. Teško utvrditi glavne/bitne sudske/pravosudne brojke direktno putem sudova. O1. Prilika za veću integraciju HRBA u radu u oblasti slobode izražavanja. T1. Pokušaj direktnog uključivanja velikog broja sudova u toku projekta bez prethodnog pažljivog odabira zasnovanog na informacijama moglo bi se pokazati kontraproduktivnim/neefikasnim.	/	Uključivanje potencijalno korisno, ali već su uključeni po pitanju slobode izražavanja kroz drugi projekte (uključ. projekte VE).

⁸⁹ SG BD-BiH, br. 14/03. Dostupno na: https://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=2418:zakon-o-zatiti-od-klevete-brko-distrikta-bih&catid=9:novinarski-zakoni&Itemid=12.

⁹¹ Pogledati na: <https://rm.coe.int/bih-criminal-code-consolidated-text/16806415c8>

⁹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/country_22_6093

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	(Osnovani u skladu sa: Ustavom FBiH, Zakon o postupku pred Ustavnim sudom FBiH, Zakon o sudovima u FBiH). (b) RS • Ustavni sud RS • Vrhovni sud RS • pet okružnih sudova RS • 19 osnovnih sudova⁹⁰ • viši/okružni privredni sudovi RS (Zakon o Ustavnom sudu RS, Poslovnik Ustavnog suda RS, Zakon o Vrhovnom sudu RS, Zakon o sudovima RS) (c) Brčko distrikt	Slično je propisano i krivičnim zakonima FBiH,⁹² RS⁹³ i BD BiH⁹⁴. Pogledati također Izborni zakon BiH (pomenut gore).			

⁹⁰ [Provjeriti status nacrtu zakona kojim se ovaj broj povećava na 25]

⁹² Pogledati čl. 163: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/005%20-%20Criminal%20Code,%20Criminal%20Procedure%20Codes%20and%20Criminal%20Sanctions/Criminal%20Codes/FBH/FBH%20CRIMINAL%20CODE%2036-03.pdf>.

⁹³ Pogledati čl. 359: http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/New2019/RSCC_64-17.pdf.

⁹⁴ Pogledati čl. 160: https://www.ecoi.net/en/file/local/1179432/1226_1389950880_bdbih-cc-2013-en.pdf.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	- Žalbeni sud Brčko distrikta - Osnovni sud Brčko distrikta (Statut Brčko distrikta, Zakon o sudovima Brčko distrikta)				
Tužilaštvo: Razno	Akti o osnivanju tužilačkih organa na različitim nivoima: - državni nivo: - Tužilaštvo BiH (Zakon o Tužilaštvu BiH) - entitetski nivo: (a) FBiH - Federalno tužilaštvo FBiH - kantonalna tužilaštva (Zakon o Federalnom tužilaštvu FBiH, kantonalni zakoni)	Različit u skladu sa važećim krivičnim zakonima i nadležnostima.	S1. Veliko iskustvo u oblasti problematike slobode izražavanja (posebno) u različitim sudovima/na različitim nivoima. W1. Dugotrajni problemi vezani za tužilačku disciplinu (uključ. BiH, RS).⁹⁶ W2. Nema načina za određivanje najvažnijih tužilaštava u BiH. O1. Prilika za veću integraciju HRBA to u radu u oblasti slobode izražavanja. T1. Pokušaj direktnog uključivanja velikog broja tužilaštava u toku projekta bez prethodnog pažljivog odabira zasnovanog na informacijama moglo bi se pokazati kontraproduktivnim/neefikasnim.	N/A	Uključivanje potencijalno korisno, ali već su uključeni po pitanju slobode izražavanja kroz drugi projekte (uključ. projekte VE).

⁹⁶ Pogledati npr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/country_22_6093. Također npr. <https://sarajevotimes.com/hjcp-decides-to-remove-kajmakovic-from-the-position-of-the-deputy-chief-prosecutor/>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	(b) RS - Tužilaštvo RS - pet okružnih tužilaštava - Specijalno tužilaštvo za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala (Zakon o tužilaštvima RS, Zakon o suzbijanju korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u RS) (c) Brčko distrikt - Tužilaštvo Brčko distrikta (Zakon o tužilaštvu Brčko distrikta)				
Visoko sudsko i tužilačko	Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (2004) ⁹⁷	U skladu sa čl. 17 stav (7)-(9) Zakona o VSTV u nadležnosti spada: „(7) nadzire stručno usavršavanje sudija i	S1. Nadzor nad korištenjem informacione tehnologije/sistema	Lejla Hadžić	Napomena: Pravosudna komisija Brčko distrikta načelno

⁹⁷ SG BiH, br. 25/04, dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/laws-of-bih/pdf/006%20-%20Judiciary%20System/High%20Judicial%20and%20Prosecutorial%20Council/BH%20Law%20on%20HJPC%2025-04.pdf> uključujući naknadne izmjene i dopune.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
vijeće BiH („VSTV“)		tužilaca i savjetuje entitetske centre za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudnu komisiju Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u vezi sa usvajanjem programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca; (8) određuje minimalan obim stručnog usavršavanja koji svaki sudija i tužilac mora ostvariti u toku godine; (9) određuje početnu obuku za osobe koje su izabrane za sudije ili tužioce i nadzire ostvarivanje takve obuke;“. U skladu sa čl. 17 stav (24): „vodi, koordinira i nadgleda korištenje informacione tehnologije u sudovima i tužilaštvima da bi se u tom pogledu postigla i održala uniformnost u sudovima i tužilaštvima u cijeloj zemlji. Sudovi i tužilaštva mogu uvoditi automatizirane sisteme praćenja i registracije predmeta ili slične sisteme uključujući sisteme podrške i pohranjivanja podataka, samo uz prethodno odobrenje Vijeća;“.	registracije predmeta u sudovima/tužilaštvima. S2. Uloga nadzora stručnog usavršavanja. W1. Istorijat problema u funkcioniranju/vođenju VSTV-a.⁹⁸ O1. Prilika za omogućavanje praćenja/izvještavanja u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja pomoću naprednog sistema registracije u sudovima/tužilaštvima. O2. Prilika za unapređenje stručnog usavršavanja sudija/tužilaca. T1. Rizik od fragmentiranog pristupa upravljanja sudovima/tužilaštvima u entitetima.⁹⁹		nadležna za nadzor / upravljanje sudstvom / Tužilaštvom Distrikta. ¹⁰⁰

⁹⁸ Pogledati npr. <https://www.reuters.com/article/bosnia-judiciary-resignation-idUSL8N2IQ2ZY>

⁹⁹ Pogledati: <https://www.aa.com.tr/en/europe/bosnian-court-rules-major-decisions-made-by-republika-srpska-lawmakers-null-and-void/2624714#>. Također uopšteno: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/country_22_6093.

¹⁰⁰ Pogledati čl. 71 Statuta Brčko distrikta. Gore, napomena 86.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
Entitetski centri za edukaciju sudija i tužilaca („CEST“)	Zakon o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (2002)¹⁰¹ Zakon o Centru za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj (2002)¹⁰²	Nemaju poseban mandat, ali uopšteno nadležni za provođenje početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca. Što se tiče FBiH, u skladu sa čl. 8 Zakona iz 2002. godine, Upravni odbor CEST-a ima sljedeće nadležnosti između ostalog: „2) utvrđuje, sukladno uputama i pod nadzorom Vijeća, program nastave za početnu obuku osoba koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca; 3) utvrđuje, u konsultaciji sa Vijećem, programe stručnog usavršavanja sudija i tužilaca, uključujući i sudije za prekršaje; 4) utvrđuje, u konsultaciji sa Vijećem, specijalne programe edukacije;“ Što se tiče CEST RS, slične odredbe u čl. 8 Zakona RS.	S1. Ključne institucije za edukaciju sudija / tužilaca u BiH. W1. Nije jasno koliki interes postoji za slobodu izražavanja / slobodu informisanja / EFEx u širem smislu. O1. Uključivanje može pomoći u utvrđivanju postojanja eventualnih potreba / prilika za konkretne obuke vezane za EFEx. T1. Uključivanje može spriječiti rad na drugim temama / temama gdje bi drugi projekti (uključ. projekte VE) možda bili korisniji.	Mila Čolić / Bojana Jeremić, Ramiz Šahić / Almir Tabaković	Kako se organizira edukacija u sudovima/pravnim sistemima Brčkog, BiH?

1. Imajući u vidu nadležnost Centara za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH i Republike Srpske, bilo bi korisno uključiti ih u utvrđivanje edukacijskih potreba sudija i tužilaca u vezi sa slobodom izražavanja i slobodom pristupa informacijama.

¹⁰¹ SN FBiH, br. 40/02. Dostupno na: https://www.ecoi.net/en/file/local/1019016/1226_1335525388_bih-law-on-judicial-and-prosecutorial-training-2002-en.pdf.

¹⁰² SG RS, br. 34/02, 49/02. Dostupno na: <http://www.ohr.int/ohr-dept/legal/oth-legist/doc/LAW-ON-THE-CENTRE-FOR-JUDICIAL-AND-PROSECUTORIAL-TRAINING-OF-THE-RS.doc>.

Civilno društvo: Domaće organizacije

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
BH Novinari / udruženje novinara („BHN“)	„nepolitička, neprofitna organizacija čiji su članovi novinari, slobodni novinari, studenti novinarstva i drugi medijski uposlenici čija je osnovna profesija novinarstvo.“ ¹⁰³	Sloboda izražavanja (uključ. slobodu informisanja) od ključnog značaja u radu: „Temeljni ciljevi [BHN] su: (a) štititi i unapređivati slobode, prava i odgovornosti novinara te čuvati ugled i dostojanstvo novinarske profesije i (b) unapređivati pravo javnosti da bude informirana o zbivanjima u društvu, kao i prava svake osobe na slobodu mišljenja, izražavanja i pristupa medijima.“¹⁰⁴ U skladu sa čl. 8 Statuta BHN-a: „Ciljevi djelovanja Udruženja su: ... zaštita slobode govora i slobode štampe ... unapređenje zakonskog okvira za rad medija u BiH...“¹⁰⁵ Vodi „Liniju za pomoć novinarima“ („domaća, bosanskohercegovačka	S1. Glavna organizacija civilnog društva u oblasti novinarstva / slobode izražavanja u BiH koja već dugo postoji. S2. Vodi Besplatnu liniju za pomoć novinarima, kao i relevantne podatke. W1. Moguća ograničenja u pogledu podataka koji se čuvaju. O1. Mogućnost za uključivanje podataka kojima BHN raspolaže u nacionalnu funkciju praćenja / izvještavanja. O2. Prilika za jačanje uloge/kapaciteta BHN, uključ. isticanje značaja ove organizacije. T1. Potrebno zaštititi nezavisnost / kredibilnost BHN (i FMHL) od uticaja zbog saradnje sa državnim organima.	Borka Rudić	

¹⁰³ Pogledati: <https://bhnovinari.ba/bs/about-us-2/>.

¹⁰⁴ Pogledati: <https://bhnovinari.ba/bs/about-us-2/>.

¹⁰⁵ Pogledati: <https://bhnovinari.ba/bs/statut/>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		institucija za podršku i pomoć novinarima u ostvarivanju njihovih svakodnevnih poslova, kao i u zaštiti njihovih prava i sloboda. ¹⁰⁶			
Vijeće za štampu u BiH („VZS BiH“)	Pravni osnov: Statut Vijeća za štampu (2014). Nadležan za Kodeks za štampane i online medije u BiH.¹⁰⁷ Prema web stranici: „Samoregulacijsko tijelo za štampane i online medije: Posreduje kao medijator između nezadovoljnih čitalaca i štampanih i online medija; Nadgleda primjenu Kodeksa za štampu i pisane medije u BiH; Unapređuje profesionalne standarde u štampi i online medijima u BiH; Štiti javnost od neprofesionalnog i manipulatorskog novinarskog izvještavanja; Štiti medije od političkih, ekonomskih i svih drugih pritisaka koji ugrožavaju	Sloboda izražavanja (uključ. slobodu informisanja) sastavni dio djelatnosti. U skladu sa čl. 12 Statuta Vijeća za štampu: „Ciljevi i djelatnosti Udruženja: 1. Unapređenje i zaštita novinarske profesije kroz unapređenje i zaštitu etičkih standarda u štampanim i online medijima, te kroz jačanje samoregulacije za štampane i online medije u Bosni i Hercegovini; 2. Praćenje primjene profesionalnih standarda za novinsko i online izvještavanje u Bosni i Hercegovini; 3. Zalaganje za slobodu medija i slobodu informisanja; 4. Pružanje stručne i savjetodavne pomoći članovima Udruženja i široj javnosti; ...	S1. Glavna organizacija civilnog društva u oblasti novinarstva / slobode izražavanja u BiH koja već dugo postoji. S2. Posebna uloga vezana za rješavanje/vođenje evidencije o žalbama kroz rad Komisije za žalbe, uključ. zakonsku odredbu iz čl. 16.17 Izbornog zakona iz 2001. W1. Djelokrug ograničen na štampane i online medije. W2. Što se tiče vođenja evidencije o žalbama – objavljena evidencija odnosi se samo na period do 2019. O1. Prilika za jačanje institucionalne uloge VZS BiH.	Dženana Burek / Maida Bahto Kestendžić	Upit: da li se odredbom Izbornog zakona iz 2001. vezanom za VZS propisuje obaveza centralnih institucija BiH da osiguraju rad institucije?

¹⁰⁶ Pogledati: <https://bhnovinari.ba/bs/linija-za-pomoc/>.

¹⁰⁷ Pogledati: <https://english.vzs.ba/index.php/press-council-in-bih/press-and-online-media-code-of-bih>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	slobodu informisanja i slobodu medija¹⁰⁸ Ima Žalbenu komisiju. U skladu sa čl. 42 Statuta Vijeća za štampu: „Žalbena komisija ima obaveze i nadležnosti da: - razmatra žalbe javnosti na pisanje štampe i online medija u Bosni i Hercegovini; - razmatra rezultate monitoringa štampe i online medija; - prati primjenu i pokreće pitanja kršenja Kodeksa za štampu i online medije BiH u svim novinskim izdanjima i internet portalima u Bosni i Hercegovini; - javno reaguje na kršenje etičkih standarda novinarstva datih u Kodeksu za štampu i online medije BiH.“	6. Pokretanje inicijative kod nadležnih organa da se zakonskom i drugom pravnom regulativom stvore uslovi za nesmetano razvijanje održivog samoregulativnog tijela za štampane i online medije u Bosni i Hercegovini ...¹⁰⁹ Kroz rad Žalbene komisije rješava i prati žalbe vezane za urednički sadržaj / komentare posjetilaca internet portala.¹¹⁰	T1. Potrebno zaštititi nezavisnost / kredibilnost VZS BiH od negativnog uticaja zbog saradnje sa državnim organima.		
Aarhus centri („AC“)	Mreža Aarhus centara u BiH osnovana 2013. pod	Uopšteno prema OSCE-u: „Aarhus centri pomažu u jačanju pristupa pravdi u slučajevima koji se odnose na: pristup informacijama o okolišu; učešće javnosti u procesu odlučivanja; i uskraćivanje postupaka i	S1. Mreža organizacija civilnog društva, koje podržava OSCE, posvećene pružanju podrške pristupu informacijama o okolišu. W1. Nije jasno kako AC – zajednički ili pojedinačno – podržavaju slobodu	Emina Veljović	Svi dati AC imaju ulogu pružanja podrške u pristupu informacijama, ali izgleda da ima relativno malo informacija o tome kako se to ostvaruje u praksi – npr. da li pribavljene informacije objavljuje mreža ili pojedinačni AC?

¹⁰⁸ <https://english.vzs.ba/>.

¹⁰⁹ Pogledati: <https://english.vzs.ba/index.php/press-council-in-bih/about-us/statute>.

¹¹⁰ Pogledati npr. https://english.vzs.ba/images/stories/ba_word_slike_pdf/prigovori-gradjana/pregled-slucajeva/ENG_2019_232019.pdf.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	pokroviteljstvom Misije OSCE u BiH.¹¹¹ Uopšteno: „Mreža predstavlja platformu za razmjenu informacija između nadležnih tijela i javnosti. Mreža podstiče transparentnost u radu javnih tijela i omogućava građanima da iznesu svoje stavove i zabrinutosti o odlukama koje mogu imati utjecaja na okoliš... Njihovi zadaci su: olakšati građanima pristup informacijama; podržati učešće građana u procesima donošenja odluka o okolišnim pitanjima; podržati zaštitu ljudskih prava u oblasti okoliša. Kao i: promovirati demokratske vrijednosti i postupke u očuvanju okoliša; promovirati transparentnost i odgovornost na svim nivoima donošenja odluka; aktivno doprinositi zaštiti okoliša i zaštiti prava	dokaze o propustima od strane privatnih lica i javnih organa, što je u suprotnosti sa odredbama domaćeg zakonodavstva o okolišu. Aarhus centri pružaju besplatnu pravnu pomoć svim zainteresovanim stranama i pokreću sudske postupke po potrebi. Kroz pravne klinike i radionice, Aarhus centri educiraju javnost o korištenju zakona za zaštitu okolišnih prava.“¹¹⁸ Što se tiče pojedinačnih centara: • Centar za životnu sredinu, Banja Luka U vezi sa ulogom Aarhus centra: „Kancelarija Aarhus centra Banjaluka je sastavni dio Centra za životnu sredinu i otvorena je za	informisanja u pojedinačnim slučajevima.¹²² O1. Prilika za integraciju aktivnosti AC (i učenje iz njih) u nacionalno praćenje/izvještavanje u oblasti slobode informisanja. O2. Prilika za integrisanje HRBA u oblasti slobode informisanja u aktivnosti AC. T1. Informacije o okolišu predstavljaju samo jednu vrstu informacija koje podliježu obavezama vezanim za slobodu informisanja: rizik od prevelikog uključivanja u smislu odvratanja fokusa EEx-a sa slobode informisanja (i slobode izražavanja) uopšteno?		

¹¹¹ Za opšte informacije konsultirati također OSCE, Aarhus Centre Guidelines /Smjernice za Aarhus centre/, nov. 2009, na: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/c/40506.pdf>.

¹¹⁸ <https://www.osce.org/files/f/documents/f/4/445741.pdf>

¹²² Mada pogledati: <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/iscrpiljujuci-pravni-postupci-za-dobijanje-informacija-od-javnog-interesa>, u kojem se pominje saradnja Centra za životnu sredinu i Centra za istraživačko novinarstvo, Transparency International BiH.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	građana i budućih generacija da žive u okruženju koje ne ugrožava njihovo zdravlje i dobrobit.¹¹² Članovi Mreže su: - Centar za životnu sredinu, Banja Luka Na engleskom jeziku pronađene minimalne informacije o pravnom statusu/organizaciji. Organizacije sebe opisuje kao „neprofitno i nestranačko udruženje koje argumentovano zagovara promjene u društvu utičući na relevantne politike i javnu svijest o životnoj sredini u Bosni i Hercegovini i na međunarodnom nivou.“¹¹³ - Udruženje „Resursni Aarhus centar u BiH“, Sarajevo Na engleskom jeziku pronađene minimalne informacije o pravnom statusu/organizaciji,	građane, predstavnike udruženja i institucija koji žele da se kvalitetno i pravovremeno informišu o pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine, te da se adekvatno pripreme za uključivanje u procese donošenja odluka.“¹¹⁹ - Udruženje „Resursni Aarhus centar u BiH“, Sarajevo „Aarhus Centar Sarajevo ispunjava svoju misiju tako što: - Pomaže organima vlasti da ispunjavaju obaveze i dužnosti navedene u Arhuskoj konvenciji, - Promoviše uvođenje propisa i metoda usmjerenih na omogućavanje pristupa informacijama, učešće javnosti i pristup pravosuđu u oblasti okoliša,			

¹¹² Pogledati: <https://www.osce.org/files/f/documents/f/4/445741.pdf>

¹¹³ <https://czzs.org/o-nama/organizacija/>

¹¹⁹ <https://czzs.org/programi/aarhus-centar/>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	premda je registrirano kao NVO.¹¹⁴ Što se tiče osnovnih informacija: „Odgovarajući na zahtjev Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za uspostavljanjem Aarhus centra u Bosni i Hercegovini, Misija OSCE-a u BiH u partnerstvu sa Gradom Sarajevo uspostavila je prvi Aarhus centar u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu 30. maja 2012. godine. Od maja 2012. godine do februara 2013. godine, Aarhus centar djeluje u sklopu projekta OSCE-a, a projektne aktivnosti provode se uz podršku provedbenih partnera organizacije Centar za razvoj, menadžment i planiranje (MDPI). U februaru 2013. Godine, Aarhus centar je registriran kao nevladino udruženje pod imenom Udruženje „Resursni Aarhus centar u BiH“, skraćeno Udruženje „Aarhus centar u BiH“ ... „Udruženje „Aarhus centar u BiH“ podržava i promovira primjenu Aarhuske	- Predstavlja most između državnih organa, civilnog društva, privrede i javnosti, - Podstiče primjenu Konvencije tako što razvija svijest i sposobnosti zainteresovanih strana, - Služi široj zajednici pružajući joj usluge iz svog polja djelovanja.“¹²⁰ • Centar za ekologiju i energiju, Tuzla „U junu 2013. godine, uz podršku EU i Misije OSCE-a u BiH, pri Centru za ekologiju i energiju uspostavljen je i Aarhus centar Tuzla, čiji su zadaci: - olakšati građanima pristup informacijama, - podržati učešće građana u procesima donošenja odluka o okolišnim pitanjima, te podržati zaštitu ljudskih prava u oblasti okoliša.			

¹¹⁴ Prema: http://aarhus.ba/sarajevo/images/docs/strateski_plan_udruenja_2016_2018.pdf.

¹²⁰ <http://aarhus.ba/sarajevo/en/onama/misija.html>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	konvencije na području Grada Sarajevo i indirektno na području BiH.¹¹⁵ - Centar za ekologiju i energiju, Tuzla Na engleskom jeziku pronađene minimalne informacije o pravnom statusu/organizaciji. Registriran kao NVO.¹¹⁶ - Eko forum Zenica, Zenica Osnovan kao „Udruženje građana „Eko forum““ 2020.¹¹⁷	Takođe, kroz svoj rad, CEE: - promoviše demokratske vrijednosti i postupke u očuvanju okoliša, promoviše transparentnost i odgovornost na svim nivoima donošenja odluka i aktivno doprinosi zaštiti okoliša i zaštiti prava građana i budućih generacija da žive u okruženju koje ne ugrožava njihovo zdravlje i dobrobit.“¹²¹ - Eko forum Zenica, Zenica U skladu sa čl. 9 Statuta Udruženja: „Ciljevi i djelatnost udruženja su kako slijedi: ... - podizanje nivoa znanja građana Zeničko-dobojskog kantona o ekološkim pitanjima zajednice; - podizanje nivoa znanja građana Zeničko-			

¹¹⁵ Pogledati: http://aarhus.ba/sarajevo/images/docs/strateski_plan_udruenja_2016_2018.pdf.

¹¹⁶ Pogledati: <https://ekologija.ba/o-nama/>

¹¹⁷ Pogledati Statut na: <https://www.ekoforumzenica.ba/o-nama/statut/>.

¹²¹ Pogledati: <https://ekologija.ba/o-nama/>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		dobojskog kantona o obnovljivim izvorima energije... - animiranje građana da učestvuju u ekološkom životu ZDK, naročito u okviru svoje zajednice;“			
Media centar Sarajevo	Prema informacijama dostupnim na internetu „Media centar je osnovan 1995. godine u Sarajevu. Osnivač Media centra je Fond otvoreno društvo Bosna i Hercegovina, a 2000. godine <i>Centar</i> je registrovan kao edukativno-istraživačka institucija u vlasništvu Fonda otvoreno društvo BiH.“¹²³ „Mediacentar Sarajevo podržava razvoj nezavisnog i profesionalnog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Vremenom aktivnosti Media centra šire se i na: - programe obuke; - izdavaštvo;	Prema web stranici: „Mediacentar Sarajevo je organizacija posvećena unapređenju standarda novinarstva, pobošljanju radnog okruženja novinara/ki te zaštiti i promicanju medijskih sloboda u BiH i regiji Zapadnog Balkana.“¹²⁴	S1. Organizacija civilnog društva koja već dugo postoji i bavi se medijskim kapacitetima u BiH, uključ. slobodu informisanja.¹²⁵ W1. Učestvuje u nizu projekata: ispitati sposobnost fokusiranja konkretno na pitanja od značaja za EEx vezana za praćenje/izvještavanje. W2. Nije jasno da li postoji neki stalni kapacitet/uloga ezana za metodičko praćenje / izvještavanje. O1. Vrijedna prilika za saradnju sa iskusnom organizacijom civilnog društva koja je dobro upoznata sa problematikom slobode	Anida Sokol	Objavljuje (održava?) portal o manjinskim pravima. ¹²⁶

¹²³ <https://www.media-diversity.org/media-centre-bosnia-and-herzegovina/>

¹²⁴ <https://media.ba/bs/o-mediacentru>

¹²⁵ Pogledati npr. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/iscrpljujuci-pravni-postupci-za-dobijanje-informacija-od-javnog-interesa>.

¹²⁶ Pogledati: <https://diskriminacija.ba/>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	- istraživanja u oblasti medija; - trening i konsalting iz oblasti odnosa s javnošću; - AV produkciju; - organizovanje različitih kulturnih događaja“		izražavanja i slobode informisanja u novinarstvu u BiH. T1. Potencijalno minimalne, ali bi potencijalno bilo korisno bolje se upoznati sa institucionalnim kapacitetima Media centra za učešće u projektu EFEx s obzirom na širok spektar djelatnosti.		
Vasa prava BiH	„Udruženje Vaša prava Bosne i Hercegovine je lokalna, nevladina i neprofitna organizacija sa sjedištem u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Prvobitno je osnovano 1996. godine kao Mreža centara informativne i pravne pomoći pod pokroviteljstvom Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR), čiji je mandat da osigura bezbjedan, zakonit i dostojanstven povratak izbjeglica i raseljenih lica njihovim predratnim domovima. Projekat su implementirale četiri međunarodne i domaće nevladine organizacije do decembra 2003. kada je Mreža postala domaća nevladina	Obimni organizacioni ciljevi, uključ. „zaštitu i efikasno ostvarivanje pojedinačnih prava korisnika usluga putem pružanja besplatne pravne pomoći... informisanje i edukacija o zakonskim regulativama, pravima i obavezama korisnika usluga; doprinos jačanju zakonitosti, vladavini prava i razvoju civilnog društva.“ U pogledu slobode izražavanja, saradnja (2020-) sa UNESCO-m kroz Globalni fond za podršku medijima u pružanju pomoći u vidu „pravnog savjetovanja, pravnog	S1. Organizacija civilnog društva koja već dugo postoji i ima veliko iskustvo u pružanju pravne pomoći, uključ. iskustvo u oblasti slobode izražavanja. W1. Bavi se uglavnom pružanjem pravne pomoći: provjeriti postojanje konkretne ekspertize u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja. O1. Prilika da se iskoriste iskustva iz prve ruke u sudskim postupcima vezanim za pitanje slobode izražavanja. T1. Provjeriti sposobnost organizacije za davanje konkretnog doprinosa	<i>Peđa Đurasović</i>	

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	organizacija "Vaša prava" – Mreža pravne pomoći koja je inkorporirala rad, mandat i ciljeve prethodne Mreže centara informativne i pravne pomoći financirane od strane UNHCR-a. U 2005. godini registrovano na državnom nivou, Udruženje Vaša prava Bosne i Hercegovine danas predstavlja najveću organizaciju za pružanje pravne pomoći i jednu od najvećih nevladinih organizacija u regiji. Ona se razvila u efikasnu mrežu centara pravne i informativne pomoći sa 35 uposlenika u 9 kancelarija i preko 120 mobilnih timova širom BiH.¹²⁷	zastupanja pred sudom i sveobuhvatne podrške u zagovaranju (uključujući javna saopštenja kojima se osuđuju napadi na slobodu izražavanja i/ili medijske radnike).¹²⁸ Izrada „Izveštaja o slučajevima zaštite medijskih sloboda i sigurnosti novinara“ iz aprila 2022.¹²⁹	aktivnostima projekta EFEx s obzirom na širok djelokrug/usmjerenost na pružanje pravne pomoći.		
Balkanska istraživačka mreža u BiH („BIRN BiH“)	„Balkanska istraživačka mreža Bosne i Hercegovine (BIRN BiH) je medijska nevladina organizacija sa sjedištem u Sarajevu, specijalizirana za praćenje i izvještavanje sa suđenja za ratne zločine, korupciju i terorizam. Novinari	„BIRN BiH pruža obuku novinarima i studentima o profesionalnom izvještavanju o sudskim procesima i nestalim osobama, istraživačkom novinarstvu i drugim temama, čime podržava	S1. Obimno iskustvo u oblasti istražnog novinarstva i obuke/podrške novinarima. W1. Veća usmjerenost na istraživačko novinarstvo sa nepoznatim	Minja Krsmanović	Član Inicijative za praćenje evropskih integracija BiH, zajedno sa CIN-om.

¹²⁷ <https://pravnapomoc.app/en/about>

¹²⁸ <https://www.unesco.org/en/articles/assisting-refugees-legal-defense-journalists-bosnia-and-herzegovina>.

¹²⁹ https://storage.googleapis.com/strapi-vasaprava/Izvjestaj_zastita_medisjkih_sloboda_i_sigurnosti_novinar_a35598e3df/Izvjestaj_zastita_medisjkih_sloboda_i_sigurnosti_novinar_a35598e3df.pdf

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	BIRN-a BiH godinama su vodeći izvori za javnost iz oblasti tranzicijske pravde, vladavine prava i ekstremizma. ¹³⁰	razvoj medija i nevladinih organizacija uz maksimalno poštivanje ljudskih prava. ¹³¹	kapacitetima/iskustvom u praćenju/izvještavanju o srodnoj problematici ljudskih prava (slobode izražavanja/slobode informisanja). O1. Prilika da se iskoriste iskustva iz prve ruke vezana za istraživačko novinarstvo. T1. Provjeriti sposobnost organizacije za davanje konkretnog doprinosa aktivnostima projekta EFEx s obzirom na širok djelokrug/usmjerenost na istraživačko novinarstvo, uključ. u konkretnim oblastima.		
Centar za istraživačko novinarstvo („CIN“)	„CIN je osnovan 2004. godine uz tehničku pomoć i podršku Novinarske škole Univerziteta u New Yorku i Journalism Development Group. Danas je CIN nezavisna medijska agencija; njegove istraživačke radove redovno objavljuju lokalni i regionalni mediji u štampanom i elektronskom formatu. Priče CIN-a objavljuju	Nema poseban mandat, ali uopšteno posjeduje iskustvo u pisanju o politički osjetljivim temama i sličnoj problematici.	S1. Obimno iskustvo u istraživačkom novinarstvu. W1. Veća usmjerenost na istraživačko novinarstvo sa nepoznatim kapacitetima/iskustvom u praćenju/izvještavanju o srodnoj problematici ljudskih prava (slobode izražavanja/slobode informisanja).	Mirza Avdić	Član Inicijative za praćenje evropskih integracija BiH, zajedno sa BIRN BiH.

¹³⁰ Pogledati: <https://detektor.ba/o-radu-birn-bih/>

¹³¹ <https://detektor.ba/o-radu-birn-bih/>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	se na glavnim web portalima u BiH i regionu, a broj pojedinačnih posjetitelja www.cin.ba je u porastu... ¹³²		O1. Prilika da se iskoriste iskustva iz prve ruke vezana za istraživačko novinarstvo. T1. Provjeriti sposobnost organizacije za davanje konkretnog doprinosa aktivnostima projekta EFEx s obzirom na širok djelokrug/usmjerenost na istraživačko novinarstvo.		
UG Zašto ne / Istinomjer	„Udruženje građana (UG) „Zašto ne” je organizacija koja se bavi stvaranjem sigurnog, zdravog, aktivnog, efikasnog i odgovornog bh. društva ... Organizacija je osnovana kao omladinska mirovna organizacija sa ciljem rada na demilitarizaciji bh. društva i uspostavljanja prava na prigovor savjesti u Bosni i Hercegovini, no u toku rada je misija organizacije proširena, te je trenutno prilagođena trenutnim željama i vrijednostima naših osnivača/ica i članova/ica...	Područja provjere činjenica i građanskog učešća blisko vezana za problematiku slobode izražavanja/slobode informisanja kojoj je projekat EFEx posvećen.	S1. Široko interesovanje za problematiku vezanu za slobodu izražavanja i slobodu informisanja. W1. Provjeriti kapacitete u oblasti slobode izražavanja i slobode informisanja. Izgleda da je Istinomjer izuzetno aktivan dok PravoDaZnam.ba ne djeluje tako. O1. Prilika za uključivanje aktivnosti programa Zašto ne / Istinomjera u aktivnosti projekta EFEx te potencijalno za jačanje programa Zašto ne / PravoDaZnam.ba.	Dalio Sijah/Lamija Haračić	Pogledati također Raskrinkavanje.ba vezano za medijsko provjeravanje činjenica, PravoDaZnam.ba vezano za slobodu informisanja (ali provjeriti aktivnost?). Napomena: „Istinomjer je inicijativa koja u svom fokusu ima promociju odgovornosti političkih partija koje participiraju u izvršnoj vlasti, kao i nosilaca javnih funkcija koji imaju odgovornost prema građanima/kama BiH ... Istinomjer provjerava i ocjenjuje: izjave nosilaca javnih funkcija (strane i domaće); ispunjenost predizbornih obećanja partija na vlasti; Izjave se ocjenjuju svakodnevno, i to u smislu njihove istinitosti, dosljednosti i ispunjenosti.” ¹³⁵

¹³² <https://cin.ba/en/about/>

¹³⁵ <https://istinomjer.ba/o-istinomjeru/>

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	Ciljevi organizacije grupirani su u sedam glavnih programskih područja na kojima radimo... 1. Provjera činjenica (fact-checking) i promicanje odgovornosti – promicanje odgovornosti putem provjere tačnosti izjava političara/ki i javnih dužnosnika/ca, kao i tvrdnji objavljenih u medijima. Projekti u okviru ovog programa su: Istinomjer – provjera rada i obećanja javnih službenika i praćenje vlada (www.istinomjer.ba); i Raskrinkavanje – medijsko provjeravanje činjenica (www.raskrinkavanje.ba). 2. Građansko sudjelovanje – potičemo i olakšavamo građansko sudjelovanje različitih vrsta. Projekti unutar ovog programa su: Javna rasprava – olakšavanje javne rasprave građana i parlamentaraca o zakonima koji se trenutno raspravljaju (www.javnarasprava.ba); Pravo da znam – portal za slanje		T1. Provjeriti sposobnost za davanje konkretnog doprinosa aktivnostima projekta EEx s obzirom na širok djelokrug/fokus aktivnosti.		Upit – provjeriti također – „analiziraj.ba“: „media watchdog“? („Platforma <i>analiziraj.ba</i> osnovana je s ciljem da prati, analizira i procjenjuje medijske sadržaje u Bosni i Hercegovini... Projekt je uspostavljen uz podršku <i>USAID</i>-ovog projekta <i>podrške nezavisnim medijima</i> (SIM).“¹³⁶

¹³⁶ Pogledati: <https://analiziraj.ba/o-nama/>. (Mada više usmjeren na proizvodnju sadržaja u odnosu na Raskrinkavanje.ba.)

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	zahtjeva za pristup informacijama (www.pravodaznam.ba)... 3. Praćenje vlade i političkih procesa... 4. Istraživanje i zagovaranje... 5. Podsticanje korištenja tehnologije – promoviramo korištenje tehnologije od svih sudionika kako bismo poboljšali demokratske procese... 6. Građansko obrazovanje o izborima... 7. “Zašto ne” tvornica znanja – dijelimo iskustva i znanja kako bismo povećali kvalitetu rada drugih organizacija i grupa.”¹³³ Istinomjer je projekat Udruženja građana i građanki “Zašto ne” [„UG Zašto ne“], koje je osnovano 2001. godine. Neprofitni je medij čiji rad od početka djelovanja finansijski				

¹³³ <https://zastone.ba/organizacija/>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
	podržava National Endowment for Democracy (NED). ¹³⁴				
Transparency International u BiH („TI BiH“)	Ogranak Transparency International u BiH, osnovan 2001. Statut dostupan na internetu. ¹³⁷	U skladu sa Statutom, ciljevi i djelatnosti su: „-suzbijanje korupcije, podrška razvoju dobre uprave, odgovornosti i transparentnosti rada javnih institucija, širih demokratskih vrijednosti i poštene tržišne utakmice; - organizovanje stručnih seminara, okruglih stolova i drugih oblika javnog i stručnog raspravljanja i obuke; - prikupljanje podataka o iskustvima suzbijanja korupcije; - pripremanje prijedloga propisa i drugih dokumenata... - prikupljanje, obrada i javno obznanjivanje podataka o fenomenu korupcije; -	S1. Lokalni ogranak ugledne međunarodne organizacije sa velikim iskustvom zainteresirane za problematiku vezanu za slobodu izražavanja i slobodu informisanja. W1. Određeno preklapanje interesovanja sa područjem projekta EFEx, ali rad posebno usmjeren na korupciju, a ne toliko na slobodu izražavanja (mada uz određeni fokus na slobodu informisanja). O1. Prilika za korištenje uvida TI BiH u aktivnostima projekta EFEx i potencijalno osnaživanje TI BiH kroz učešće u aktivnostima u okviru projekta EFEx.	Ivana Korajlić / Ena Kljajić Grgić	

¹³⁴ <https://istinomjer.ba/o-istinomjeru/>.

¹³⁷ Pogledati: <https://ti-bih.org/publikacije/statut-transparency-international-u-bih/?lang=en>.

Institucija	Pravni osnov/ograničenja nadležnosti	Mandat u oblasti slobode izražavanja/slobode informisanja	SWOT	Fokalna tačka(e)	Napomene
		pružanje besplatne pravne pomoći građanima u borbi protiv korupcije i zaštita ljudskih prava; - istraživanje javnog mnijenja; - saradnja i razmjena iskustava sa srodnim institucijama i organizacijama u zemlji i inostranstvu... - stručno djelovanje i pružanje ekspertize u oblasti vladavine prava i borbe protiv korupcije ...“ Između ostalog, posebno interesovanje za slobodu informisanja.¹³⁸	T1. Provjeriti sposobnost za davanje konkretnog doprinosa aktivnostima projekta EFEx s obzirom na širok fokus aktivnosti.		

¹³⁸ Pogledati: <https://ti-bih.org/oblast/transparentnost-i-sloboda-pristupa-informacijama/?lang=en>.